

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2021

Martina Bréttová

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

Studijní program: Ošetrovatelství B5341

Martina Bréttová

Studijní obor: Porodní asistence 5341R007

NÁROKY NA KOMUNITNÍ PORODNÍ ASISTENTKY

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Kristina Janoušková

PLZEŇ 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta zdravotnických studií

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Martina BRÉTOVÁ**
Osobní číslo: **Z17B0005P**
Studijní program: **B5349 Porodní asistence**
Studijní obor: **Porodní asistentka**
Téma práce: **Nároky na komunitní porodní asistentky**
Zadávací katedra: **Katedra ošetrovatelství a porodní asistence**

Zásady pro vypracování

- Zpracovat seznam odborné literatury na vybrané téma.
- Stanovit cíl kvalifikační práce.
- Zpracovat teoretickou a praktickou část práce dle požadavků FZS.
- Popsat metodiku praktické části.
- Vypracovat diskuzi a závěr kvalifikační práce.
- Dodržet formální úpravu kvalifikační práce dle požadavků FZS.
- Dodržet citační normu.
- Dodržet předepsaný minimální počet konzultací s vedoucím práce.

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

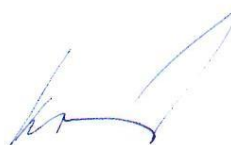
- BAŠKOVÁ, Martina, 2015. Metodika psychofyzické přípravy na porod. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5361-4.
- MARKOVÁ, Marie, ed., 2009. Komunitní ošetřovatelství pro porodní asistentky: učební text pro porodní asistentky v komunitní péči. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně. ISBN 978-80-7013-500-6.
- JOHNSON, Ruth a Wendy TAYLOR, 2016. Skills for midwifery practice. Fourth edition. Edinburgh: Elsevier. ISBN 0702061875.
- FRYE, Anne, 2013. Holistic Midwifery: A Comprehensive Textbook for Midwives in Homebirth Practice, Vol. 2: Care of the Mother and Baby from the Onset of Labor Through the First Hours After Birth. Portland, Or. (7528 NE Oregon St., Portland 97213): Labrys Press, 2nd edition. ISBN 9781891145674.
- EDWINS, Jenny, 2008. Community midwifery practice. Oxford, UK: Blackwell Pub. ISBN 1405148950.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Kristina Janoušková, Ph.D.**
Katedra ošetřovatelství a porodní asistence

Datum zadání bakalářské práce: **18. června 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2021**

PhDr. Lukáš Štich, MBA
děkan

PhDr. Mgr. Jitka Krocová
vedoucí katedry

V Plzni dne 31. ledna 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval/a samostatně a všechny použité prameny jsem uvedl/a v seznamu použitých zdrojů.

V Plzni dne 31. 3. 2021.

.....

vlastnoruční podpis

Abstrakt

Příjmení a jméno: Martina Bréttová

Katedra: Ošetřovatelství a porodní asistence

Název práce: Nároky na komunitní porodní asistentky

Vedoucí práce: PhDr. Kristina Janoušková

Počet stran – číslované: 65

Počet stran – nečíslované: 23

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 40

Klíčová slova: Nároky na komunitní porodní asistentky, komunitní porodní asistentky, porodní asistentky, legislativa a kompetence porodních asistentek, vzdělávání porodních asistentek, komunitní prostředí, profesní organizace, vlastní práce komunitní porodní asistentky.

Souhrn:

Bakalářská práce přibližuje nároky na komunitní porodní asistentky. Je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se věnuje vymezení porodní asistence a její definici, kompetencím a legislativní úpravě, dále se věnuje vzdělávání a profesním organizacím. Práci porodních asistentek ve vybraných zemích světa. Komunitní péči porodních asistentek, vymezení pojmů, významu komunity a aktuální situaci. Nárokům na komunitní porodní asistentky a dalším vhodným vlastnostem. Tato část je vypracována na základě odborné literatury a odborných článků. Praktická část se věnuje pohledu komunitních porodních asistentek na tyto nároky a obsahuje výzkumné šetření. Výsledky byly získány prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru se dvěma participantkami. Výsledkem této práce je přiblížení nároků na komunitní porodní asistentky. Na základě těchto rozhovorů bylo vypracováno i několik doporučení pro praxi.

Abstract

Surname and name: Martina Bréttová

Department: Nursing and Midwifery

Title of thesis: Claims on community midwives

Consultant: PhDr. Kristina Janoušková

Number of pages – numbered: 65

Number of pages – unnumbered: 23

Number of appendices: 2

Number of literature items used: 40

Keywords: Requirements for community midwives, community midwives, midwives, legislation and competencies of midwives, midwife education, community environment, professional organizations, own work of a community midwife.

Summary:

The bachelor's thesis describes the demands on community midwives. It is divided into theoretical and practical part. The theoretical part deals with the definition of midwifery and its definition, competence and legislative changes, it also deals with education and professional organizations. The work of midwives in selected countries of the world. Community care, definitions, the importance of the community and the current situation. Requirements for community midwives and other suitable properties. This part is prepared on the basis of professional literature and professional articles. The practical part deals with the view of community midwives on these demands and contains a research survey. The results were obtained through a semi-structured interview with two participants. The result of this work is an approximation of the requirements for community midwives. Based on these interviews were developed several recommendations for practice.

Předmluva

Nároky na komunitní porodní asistentky jsou velmi rozsáhlé. Na komunitní porodní asistentky je kladen velký tlak ze stran systému, legislativy, ale také například vzdělávání a nároků žen. Ideálně by péče komunitní porodní asistentky měla být kontinuální. Poskytovat ženám potřebnou péči v těhotenství, porodu a šestinedělí, ale i v jiných cyklech života.

Cílem bakalářské práce je přiblížit nároky, které jsou na komunitní porodní asistentky kladené. Zaměřily jsme se na vnímání profesní zodpovědnosti a kompetencí komunitních porodních asistentek. Legislativní úpravu profese a na kompetence komunitních porodních asistentek. Co vše dle legislativy může vykonávat a popřípadě co by v legislativní úpravě změnily. Také nás zajímal vztah s ostatními odborníky a kolegyněmi. V další části jsme se věnovaly vzdělávání studentek a vzdělávání již při výkonu své profese. V neposlední řadě jsme se věnovaly nárokům klientek na komunitní porodní asistentky. Důvodem bylo přiblížit praxi komunitních porodních asistentek. Služby, které nabízí a nároky, které jsou na ně kladené ať již ze stran legislativy nebo žen.

Kvalitativní výzkum byl prováděn pomocí polo-strukturovaného rozhovoru s vybranými participantkami.

Poděkování

Děkuji PhDr. Kristině Janouškové za odborné vedení práce, poskytování rad a materiálních podkladů.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	12
ÚVOD.....	13
TEORETICKÁ ČÁST	14
1 VYMEZENÍ PORODNÍ ASISTENCE	15
1.1 Mezinárodní definice porodní asistentky.....	15
1.2 Kompetence a legislativní rámec porodní asistence	15
1.2.1 SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2013/55/ES	16
1.2.2 Zákon 585/2020 Sb.....	17
1.2.3 Vyhláška 252/2019 Sb.....	17
1.3 Vzdělávání	19
1.3.1 Současné vzdělávání porodních asistentek.....	19
1.4 Profesionální organizace zastupující zájmy porodních asistentek.....	19
1.4.1 ICM a EMA	20
1.4.2 ČKPA	20
1.4.3 UNIPA	21
1.4.4 ČSPA	22
1.4.5 Založení komory porodních asistentek.....	22
2 PRÁCE PORODNÍ ASISTENTKY VE VYBRANÝCH ZEMÍCH SVĚTA	25
2.1 Spojené království Velké Británie a Severního Irska	25
2.2 Německo	27
2.3 Rakousko	29
3 KOMUNITNÍ PORODNÍ ASISTENCE.....	31
3.1 Vymezení pojmů.....	31
3.2 Význam komunity v péči porodní asistentky	32
3.3 Aktuální situace	32
4 VLASTNÍ PRÁCE PORODNÍ ASISTENTKY V KOMUNITNÍM PROSTŘEDÍ.....	34
Péče porodní asistentky v těhotenství.....	34
4.1 Péče porodní asistentky při porodu.....	34
4.2 Péče porodní asistentky v šestinedělí.....	34
4.3 Založení praxe.....	35
4.4 Vybavení	36
5 NÁROKY NA KOMUNITNÍ PORODNÍ ASISTENTKY	37
5.1 Čas	37
5.2 Zodpovědnost.....	37
5.3 Vhodné vlastnosti komunitní porodní asistentky.....	38

5.3.1	Nezávislost	38
5.3.2	Otevřená mysl a vlastní názor	39
5.3.3	Schopnost naslouchat	39
5.3.4	Schopnost utvořit si celistvý pohled na danou situaci.....	39
5.3.5	Odvaha.....	39
5.3.6	Víra a pokora	39
5.3.7	Jazyková vybavenost	40
5.3.8	Schopnost pracovat s technikou	40
5.3.9	Spolupráce s kolegyněmi.....	40
5.3.10	Vzdělávání se, supervize?.....	40
PRAKTICKÁ ČÁST		42
6	FORMULACE PROBLÉMU	42
7	CÍL A ÚKOLY PRÁCE	43
7.1	Hlavní cíl.....	43
7.2	Dílčí cíle.....	43
8	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	44
9	CHARAKTERISTIKA SLEDOVANÉHO SOUBORU	45
10	METODIKA PRÁCE	46
11	ORGANIZACE VÝZKUMU	47
12	ZPRACOVÁNÍ DAT	48
13	ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	49
13.1	Rozhovor s první participantkou	49
13.1.1	Jak široká je zodpovědnost komunitních porodních asistentek	52
13.1.2	Jaká je realita komunitní praxe porodních asistentek v kontextu legislativního rámce. 53	
13.1.3	Jsou komunitní porodní asistentky nějak omezeny ve výkonu své profese. V čem je možné spatřovat bariéry.	53
13.1.4	Odpovídají legislativní nároky na komunitní porodní asistentky potřebám praxe. 54	
13.1.5	Jaké jsou vztahy komunitních porodních asistentek s kolegyněmi, lékaři při prenatální péči, porodu, šestinedělí a odborníky v následné péči.	55
13.1.6	Proč je komunitní porodní asistence marginální typ péče v České Republice. 55	
13.1.7	Jak se učí studentky porodní asistence o komunitním prostředí.	57
13.1.8	Jaké jsou možnosti v dalším vzdělávání komunitních porodních asistentek. 58	
13.1.9	Jaké jsou nároky žen na komunitní porodní asistentky.	59
13.2	Rozhovor s druhou participantkou	61
13.2.1	Jak široká je zodpovědnost komunitních porodních asistentek	63

13.2.2	Jaká je realita komunitní praxe porodních asistentek v kontextu legislativního rámce.	63
13.2.3	Jsou komunitní porodní asistentky nějak omezeny ve výkonu své profese. V čem je možné spatřovat bariéry.	64
13.2.4	Odpovídají legislativní nároky na komunitní porodní asistentky potřebám praxe.	64
13.2.5	Jaké jsou vztahy komunitních porodních asistentek s kolegyněmi, lékaři při prenatální péči, porodu, šestinedělí a odborníky v následné péči.	65
13.2.6	Proč je komunitní porodní asistence marginální typ péče v České Republice.	66
13.2.7	Jak se učí studentky porodní asistence o komunitním prostředí.	67
13.2.8	Jaké jsou možnosti v dalším vzdělávání komunitních porodních asistentek.	68
13.2.9	Jaké jsou nároky žen na komunitní porodní asistentky.	68
DISKUZE		70
ZÁVĚR		76
SEZNAM LITERATURY		78
SEZNAM PŘÍLOH		83
PŘÍLOHY		84
	Příloha A – Informovaný souhlas	84
	Příloha B – Otázky pro rozhovor	86

SEZNAM ZKRATEK

ICM.....	Mezinárodní konfederace porodních asistentek
EMA.....	Evropská asociace porodních asistentek
MZČR.....	Ministerstvo zdravotnictví České Republiky
ČKPA.....	Česká komora porodních asistentek
UNIPA.....	Unie porodních asistentek
AVPO.....	Asociace veřejně prospěšných organizací
ČŽL.....	Česká ženská lobby
ČSPA.....	Česká společnost porodních asistentek
ČR.....	Česká Republika
CTG.....	monitor vitálních funkcí

ÚVOD

Kvalitní a bezplatná péče o matku v období od početí až do konce šestinedělí by měla být cílem každé země se vztahem k ženám a jejich potřebám. Komunitní porodní asistentky tento přístup u nás zastávají a pokouší se ženám, budoucím maminkám, umožnit si prožít celé toto období tak jak si to přejí. Komunitní porodní asistentky se věnují zdravému těhotenství a snaží se ho podporovat.

I přes jisté snahy o zlepšení legislativní situace a celkového nahlížení na komunitní porodní asistentky jsou stále pro většinu veřejnosti neznámou profesí s neznámými pravomocemi, vzděláním a odborností. Přitom v některých okolních zemích je situace velice rozdílná. Naše budoucí rodičky se musí sami aktivně zapojit a svou komunitní porodní asistentku si najít a většinu nákladů si i uhradit.

Mým hlavním cílem je popsat nároky na komunitní porodní asistentky. Porodní asistentka ať už pracující v komunitním nebo nemocničním prostředí má stejné kompetence. Je důležité přiblížit tyto nároky a snažit se o zvyšování prestiže komunitních porodních asistentek. Komunitní porodní asistentky jsou často odsuzovány za poskytování své péče. Často si veřejnost myslí, že vedou porody doma, avšak mnoho komunitních porodních asistentek se věnuje péči před porodem a po porodu. Poskytuje ženám komplexní péči a znají ženu v každém jejím aspektu. Dalšími cíli bylo zjistit, jak nahlíží a dopadá legislativa na komunitní porodní asistentky, jak vnímají svou zodpovědnost, jaké mají možnosti dalšího vzdělávání, jaké jsou vztahy s ostatními porodními asistentkami, dalšími zdravotnickými pracovníky. Poslední cílem bylo objasnit, jaké jsou nároky žen na komunitní porodní asistentky. Komunitní péče porodních asistentek nemá v ČR dostatečné zastoupení. Bohužel komunitní porodní asistentky nemají dostatečnou podporu ani ze stran státu. Jiný přístup k rodičkám než je ten klasický je odsuzován, přitom se mnohdy jedná o opravdu zkušené porodní asistentky a jejich péče je velmi důkladná. Na tyto otázky bude hledat odpovědi u dvou zkušených porodních asistentek, které mi poskytnou rozhovor.

Použitá literatura byla vyhledávána v seznamu fakultní knihovny, odborné články byly vyhledávány pomocí prohlížeče na internetu. Některé literatury byly doporučeny vyučujícími.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ PORODNÍ ASISTENCE

„Porodní asistentka je vysokoškolsky vzdělaná zdravotnická odbornice. Stejně jako v jiných zemích Evropské unie i u nás samostatně pečuje o ženy se zdravým těhotenstvím, porodem a šestinedělím.“ (www.unipa.cz, online)

1.1 Mezinárodní definice porodní asistentky

„Porodní asistentka je osoba, která byla řádně přijata do oficiálního vzdělávacího programu pro porodní asistentky, uznávaného v dané zemi; která úspěšně ukončila daný vzdělávací program pro porodní asistentky a získala tak požadovanou kvalifikaci a registraci pro výkon povolání porodní asistentky. Porodní asistentka je uznávaná jako plně zodpovědný zdravotnický pracovník; pracuje v partnerství se ženami, aby jim poskytla potřebnou podporu, péči a radu během těhotenství, porodu a v době poporodní; vede porod na svou vlastní zodpovědnost, poskytuje péči novorozencům a dětem v kojeneckém věku.“

Péče porodní asistentky zahrnuje preventivní opatření, podporu normálního porodu, zjišťování komplikací u matky nebo dítěte, zprostředkování lékařské péče nebo jiné pomoci, provádí nezbytná opatření při mimořádných a naléhavých situacích.

Další důležitou úlohou porodní asistentky je zdravotní poradenství a vzdělávání nejen žen, ale i rodin a celých komunit. Náplň této práce by měla zahrnovat předporodní přípravu, přípravu k rodičovství, ale také může být rozšířena do oblasti zdraví žen, sexuálního, reprodukčního zdraví nebo péče o dítě.

Svou profesi vykonává porodní asistentka v jakémkoli prostředí, včetně domácího prostředí, ambulantního zdravotnického zařízení, nemocnic, klinik nebo zdravotních středisek.

Definici porodní asistentky v roce 2011 revidovala a přijala rada ICM a nahradila definici porodní asistentky přijatou v roce 1972, která byla v roce 1990 a 2005 doplněna. (www.ckpa.cz, online)

1.2 Kompetence a legislativní rámec porodní asistence

Okruh činností, které může porodní asistentka vykonávat samostatně je upravena zákonem č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání. Tento zákon byl novelizován zákonem 585/2020 Sb. Dále vyhláškou č. 424/2004 Sb., o činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pra-

covníků, tato vyhláška je již nahrazena vyhláškou č. 252/2019 Sb. Evropským základem je poté Směrnice Rady č. 80/155/EHS, o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přístupu k činnosti porodních asistentek a jejich výkonu, jež byla nahrazena Směrnicí Evropského parlamentu a rady 2013/55/ES. (Štomerová 2010, strana 254)

1.2.1 SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2013/55/ES

Směrnici Evropského parlamentu a rady 2013/55/ES, kterou se mění směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací a nařízení. Činnosti porodní asistentky ve Směrnici Evropského parlamentu a rady 2013/36/ES najdeme pod oddílem 6, článkem 40. Která nese název „Odborná příprava porodních asistentek“. Zahrnuje řádnou speciální odbornou přípravu pro porodní asistentky, zahrnující teoretickou a praktickou výuku po dobu nejméně tří let.

Řádnou speciální odbornou přípravu pro porodní asistentky, která trvá nejméně 18 měsíců a zahrnuje předměty studijního plánu.

Členské státy zajišťují, aby zařízení, ve kterých jsou porodní asistentky vzdělávány, odpovídala za koordinaci teorie a praxe v celém studijním programu. Dále upravují, jaké podmínky pro výkon musí porodní asistentky splnit. Aby členské státy zajistily přístup porodním asistentkám, k některým činnostem a jejich výkonům. A také specifická nabytá práva porodních asistentek.

Přístup k odborné přípravě je pro porodní asistentky vázán na splnění podmínek. Jedná se o podmínky dokončení nejméně deseti leté povinné školní docházky a získání dokladu o dosažení kvalifikace zdravotní sestry a ošetřovatele odpovědnou za všeobecnou zdravotní péči.

Odborná příprava porodní asistentky zajistí, že disponuje přiměřenými znalostmi z věd, o které se opírá činnost porodní asistentky, zejména z porodnictví a gynekologie. Také má přiměřené znalosti profesní etiky a právní úpravy oboru.

Dále má porodní asistentka znalosti o biologických funkcích, anatomii a fyziologii v oblasti porodnictví a neonatologie.

Klinické zkušenosti získané pod dohledem kvalifikovaného personálu v oblasti porodnictví a ve schválených zařízeních. A také nezbytné znalosti vzdělávání zdravotníků a zkušenosti ze spolupráce s nimi.

Článek 41 dále poukazuje na postupy pro uznávání dokladů o dosažené kvalifikaci porodní asistentky. A v neposlední řadě článek 42 jenž upravuje výkon odborných činností porodních asistentek. (Směrnice 2013/55/ES)

1.2.2 Zákon 585/2020 Sb.

Poslední novelou zákona 96/2004 Sb. je zákon 585/2020 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče. (Zákon 585/2020 Sb.)

Celým názvem „*Výkon povolání zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka*“, za výkon zdravotního pracovníka a jiného odborného pracovníka se považuje výkon činností stanovených tímto zákonem a prováděcím právním předpisem. Odborná způsobilost je v tomto zákoně uvedena pod § 6. Zákon zde stanovuje, že odborná způsobilost k výkonu povolání se získává absolvováním tříletého bakalářského studia. Nebo absolvováním tříletého studia v oboru diplomovaná porodní asistentka na vyšších odborných školách, pokud bylo studium zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004. Popřípadě absolvováním střední školy v oboru ženská sestra nebo porodní asistentka, u kterého bylo zahájeno studium nejpozději ve školním roce 1996/1997, porodní asistentka jež získala odbornou způsobilost tímto způsobem, může vykonávat své povolání bez odborného dohledu až po třech letech výkonu povolání porodní asistentka. Za výkon porodní asistentky se považuje poskytování odborné péče v porodní asistenci, péče a odborný dohled těhotným ženám, ženám při porodu a šestinedělí. Dále vedení fyziologického porodu, poskytování péče novorozenci. Dále může porodní asistentka pečovat o ženy na gynekologickém oddělení. (Štomerová 2007, strana 6-7)

Sílicí tlak Evropské unie spolu s přívalem informací ze západoevropských zemí a vlivem České konfederace porodních asistentek způsobily, že vnikl nový zákon č. 96/2004 Sb., v tomtéž roce byla vydána vyhláška MZČR č. 424/2004 Sb., která byla nahrazena vyhláškou 252/2019 Sb. (www.pdcap.cz, online)

1.2.3 Vyhláška 252/2019 Sb.

V roce 2019 došlo k vydání nové vyhlášky 252/2019 Sb., jenž upravuje vyhlášku 424/2004 Sb. Vyhláška v § 3 hovoří o činnostech zdravotnického pracovníka. Kde se hovoří nejen o poskytnutí zdravotní péče v souladu s právními předpisy a standardy, ale také například o dodržování hygienicko-epidemiologického režimu v souladu s právními předpisy upravujícími ochranu veřejného zdraví a další. (Vyhláška č. 252/2019 Sb.)

Poté v § 5 hovoří o tom, jak může porodní asistentka pracovat bez odborného dohledu a indikace lékaře. V prvním odstavci se také píše, že poskytuje základní a specializovanou ošetrovatelskou péči těhotným, rodícím ženám a šestinedělkám prostřednictvím ošetrovatelského procesu.

Mezi specifickou péčí patří poučení o životosprávě v těhotenství a při kojení, přípravě na porod, ošetření novorozence, dále i o antikoncepci, poskytovat rady a pomoc v otázkách sociálně-právních, popřípadě takovou pomoc zprostředkovává.

Může provádět návštěvy v rodinách těhotné ženy, ženy v šestinedělí, gynekologicky nemocné a sledovat jejich zdravotní stav.

Podporuje a edukuje ženy v péči o novorozence. Edukuje ženy o kojení a přechází jeho komplikacím.

Diagnostikuje těhotenství, předepisuje a doporučuje nebo provádí vyšetření nutná ke sledování fyziologického těhotenství. Také sleduje ženu s fyziologickým těhotenstvím a poskytuje ji informace o prevenci komplikací. Pokud zjistí rizika, předává ženu do péče lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví.

Dále sleduje stav plodu v děloze všemi vhodnými klinickými i technickými prostředky. Rozpoznává u matky, plodu a novorozence příznaky patologií, které vyžadují zásah lékaře, napomáhá mu v případě zásahu. V případě nepřítomnosti provádí neodkladná opatření.

Porodní asistentka připravuje rodičku k porodu, pečuje o ní ve všech dobách porodních a vede fyziologické porody, včetně případného nástřihu hráze. V neodkladných případech vede porod v poloze koncem pánevním, tedy nezbytné vyšetřovací nebo léčebné výkony vedoucí k záchraně života nebo zdraví.

Ošetřuje porodní a poporodní poranění a pečuje o ženu do šestého týdne po porodu.

Přejímá, kontroluje a ukládá léčivé přípravky a manipuluje s nimi a zajišťuje jejich dostatečnou zásobu. Také přejímá, kontroluje a ukládá zdravotnické prostředky a prádlo. Manipuluje s nimi a zajišťuje jejich dezinfekci, sterilizaci a dostatečnou zásobu.

Poskytuje bez odborného dohledu a indikace lékaře ošetrovatelskou péči fyziologickému novorozenci prostřednictvím ošetrovatelského procesu a provádí jeho vyšetření, včetně případné okamžité resuscitace.

Pod přímým vedením s lékařem se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví může asistovat při komplikovaném porodu, asistovat při gynekologických výkonech, instrumentovat na operačním sále při porodu císařským řezem. (www.pdcap.cz, online)

1.3 Vzdelávání

V současné době v České Republice získají porodní asistentky odbornou způsobilost k výkonu profese studiem na vysokých školách, kde obdrží bakalářský titul (Bc.). (Zákon 585/2020 Sb.)

1.3.1 Současné vzdělávání porodních asistentek

Obor porodní asistentky patří mezi nelékařské zdravotní obory. Roku 2004 se stala Česká Republika členským státem Evropské Unie a došlo tak k provedení změn ve vzdělávání nelékařských zdravotních pracovníků. Porodní asistentky jsou nyní vzdělávané podle zákona č. 585/2020 Sb., Zákon o nelékařských zdravotnických povolání. A způsobilost k výkonu porodní asistentky se získává absolvováním tříletého akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu porodních asistentek. Absolventi bakalářského oboru porodní asistence mají možnost pokračovat v navazujícím magisterském studiu. Navazující magisterské studium lze navštěvovat prezenčně nebo kombinovaně a trvá minimálně dva roky.

Další možností pro porodní asistentky je specializační studium, které nabízí Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů.

Dále porodní asistentky mohou zvyšovat své vědomosti absolvováním certifikovaných kurzů, u těchto kurzů se délka a rozsah liší. Na závěr obdrží porodní asistentka certifikát o úspěšném absolvování kurzu. (Vacková 2013,online)

1.4 Profesní organizace zastupující zájmy porodních asistentek

Mezi profesní organizace dnes řadíme světovou Mezinárodní konfederaci porodních asistentek (ICM) a Evropskou asociaci porodních asistentek (EMA). U nás v České Republice se jedná o Českou komoru porodních asistentek, z.s. (ČKPA), dále Unii porod-

ních asistentek (UNIPA), také Českou společnost porodních asistentek (ČSPA) a Gynekologicko-porodnická sekce v České asociaci sester.

1.4.1 ICM a EMA

Mezinárodní konference porodních asistentek (ICM) podporuje, zastupuje a usiluje o posílení profesního sdružení porodních asistentek po celém světě. V současné době existuje 140 členských asociací, které zastupují 121 zemí na celém světě.

ICM má šest regionů jedná se o Afriku, Ameriku, Západní Pacifik, Východní Středomoří, Jihovýchodní Asii a Evropu. Tato sdružení představuje více než jeden milion porodních asistentek po celém světě.

ICM je akreditovaná nevládní organizace zastupující porodní asistentky a porodní asistenci po celém světě k dosažení společných cílů v péči o matky a novorozence. ICM úzce spolupracuje se světovou zdravotnickou organizací (World Health Organisation), UNFPA a dalšími agenturami OSN, jako je například globální profesní zdravotnická organizace, Mezinárodní federace gynekologie a porodnictví (FIGO), Mezinárodní dětská asociace (IPA), Mezinárodní rada sester (IPA), aj. (www.internationalmidwives.org, online)

Evropská asociace porodních asistentek (EMA) je nezisková nevládní organizace porodních asistentek zastupující porodní asistentky členských států Evropské unie (EU), členů Rady Evropy, Evropského hospodářského prostoru (EHP) a kandidátských zemí.

Tato organizace poskytuje fórum pro evropské porodní asistentky, aby spolu mohly diskutovat o otázkách týkajících se profese porodních asistentek a zdraví žen. Poskytuje minimální standardy vzdělávání a praxe porodních asistentek v rámci EU. Snaží se zlepšovat zdravotní politiku v rámci Evropské Unie.

Členy EMA jsou organizace porodních asistentek EU, legálně založené v souladu se zákony a zvyky dané země. Většina členských států je zastoupena v Evropské asociaci porodních asistentek. V Evropské asociaci porodních asistentek jsou za Českou Republiku dvě organizace. Jedná se o Českou komoru porodních asistentek (ČKPA) a Unii porodních asistentek. (<http://www.europeanmidwives.com>, online)

1.4.2 ČKPA

Česká komora porodních asistentek vznikla v roce 1997 a je největší a nejdéle fungující profesní organizace porodních asistentek v České republice. Vznikla vystoupením porodních asistentek z gynekologicko-porodnické sekce České asociace sester.

Roku 2005 se asociace přeměnila na Českou konfederaci porodních asistentek a v roce 2016 došlo ke změně názvu na Českou komoru porodních asistentek, zapsaný spolek.

Česká komora porodních asistentek sdružuje regionální spolky po celé České republice. Je také členem Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM) a evropské asociace porodních asistentek (EMA).

Roku 2014 v Praze byla Česká komora porodních asistentek hlavní hostitelkou Světového kongresu porodních asistentek. (www.ckpa.cz, online)

Cíle České komory porodních asistentek vytvořit jednotnou reprezentaci českých porodních asistentek ve vztahu k orgánům státní správy v rezortech zdravotnictví a školství, ke zdravotním pojišťovnám, k organizaci ostatních zdravotnických pracovníků a k organizacím porodních asistentek v jiných zemích. Dále vyjadřovat názory a hájit profesní zájmy porodních asistentek na celostátní a krajské úrovni, jednat o vytváření a implementaci zdravotní politiky, legislativních, administrativních a regulačních mechanismů, upravující vzdělávání a výkon povolání porodní asistentka.

Také se snaží pozvednout a upevnit profesní hrdost, prestiž a postavit porodní asistentky v systému zdravotní péče v ČR jako samostatného zdravotnického pracovníka, jehož činnost, kompetence a odpovědnost vychází z mezinárodní definice porodní asistentky a směrnice EU. Dbá na odbornou způsobilost porodních asistentek a podílí se na systému celoživotního vzdělávání, přitom se snaží šířit umění být porodní asistentkou na základě zkušeností z praxe a nových poznatků vědy a výzkumu.

Snaží se dohlížet na kvalitu, komplexnost, dostupnost a hospodárnost zdravotní péče, posílit primární komunitní péči poskytovanou ženám, jejich dětem a rodinám, dbá na dodržování mezinárodního etického kodexu porodních asistentek. A v neposlední řadě se snaží dohlížet na dodržování kodexu práv pacientů, respektování práva ženy za vlastní zdraví, ale i za zdraví jejího dítěte. (www.ckpa.cz, online)

1.4.3 UNIPA

Unie porodních asistentek je nezisková profesní organizace porodních asistentek a studentek porodní asistence. Snaží se podílet na rozvoji oboru porodní asistence v souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky a přispívat ke zkvalitnění péče o ženu a dítě.

Dále se snaží porodním asistentkám poskytovat odbornou podporu a informační a poradenský servis těhotným ženám.

Unie porodních asistentek je členem Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM), Evropské asociace porodních asistentek (EMA), Asociace veřejně prospěšných organizací (AVPO), Česká ženská lobby (ČŽL), Klubu fundraiserů Českého centra fundraisingu.

Unie porodních asistentek sdružuje členky z řad komunitních i nemocničních porodních asistentek a studentek porodní asistence. Snaží se prosazovat práva porodních asistentek, podporuje odborný a společenský rozvoj oboru, zveřejňuje aktuální informace z oboru, mapuje a prosazuje legislativní změny, přináší praktické informace a v rámci celoživotního vzdělávání porodních asistentek pořádá kurzy a semináře. (www.unipa.cz, online)

1.4.4 ČSPA

Česká společnost porodních asistentek je dobrovolný, nevládní, neziskový spolek, v němž se mohou sdružovat porodní asistentky a všechny ostatní nelékařské profese dle zákona 96/2004 sb. a působí na celém území České Republiky. Česká společnost porodních se snaží podporovat a propagovat rozvoj gynekologie a porodnictví s cílem dosáhnout nejvyšší evropské úrovně. Dále se snaží obhajovat a prosazovat řešení profesních, ekonomických a právních otázek svých členů, podílet se na řešení otázek týkajících se preventivní, léčebné, ošetrovatelské, diagnostické a následné zdravotní a sociální péče.

Česká společnost porodních asistentek se dále snaží podporovat vědeckovýzkumnou činnost v oblasti ošetrovatelství a dalších odborností a jejich zasazení do praxe. S těmito výsledky seznamovat odbornou i laickou veřejnost. Také má za cíl zabezpečovat informovanost všech členů ČSPA o činnostech a stanoviscích ČSPA. Také organizuje a zabezpečuje odbornou přípravu členů a funkcionářů ČSPA především formou vzdělávacích projektů důsledně směřujících k humanizaci gynekologie a porodnictví. Organizuje odborné přednášky, semináře, kurzy, pořádat kongresy, sympozia, konference. Aktivně se snaží podílet na tvorbě a zdravotní politice státu ve spolupráci se všemi institucemi, které mají toto v resortu působnosti. Snaží se hájit zájmy členů spolku. Také vytváří a vydává dokumenty, jako jsou odborné publikace, standardy, informační brožury. (www.porodniasistentky.info, online)

1.4.5 Založení komory porodních asistentek

Zástupkyně profesních organizací ČKPA, UNIPA a ČSPA spolupracují se senátorem Lumírem Kantorem na přípravě zákona o České komoře porodních asistentek. Senátor

Kantor spolu s dalšími senátory předložil návrh zákona v Senátu ČR 30.1.2020. Avšak k tomuto návrhu měly profesní organizace připomínky, proto byl návrh stažen a v tuto chvíli se na základě připomínek upravuje. (www.ckpa.cz, online)

Zákon o komoře porodních asistentek v § 2 nahlíží na pravomoce komory. Komora by měla dbát, aby porodní asistentky vykonávaly své povolání odborně, v souladu s etikou a praxí založenou na důkazech. Dále chrání a prosazuje zájmy porodních asistentek jako autonomního nelékařského povolání.

Hájí a posuzuje práva, profesní zájmy a profesní čest porodních asistentek.

Vede seznam porodních asistentek, hostujících porodních asistentek a seznam členek komory v rozsahu nezbytné pro výkon své činnosti.

Dále organizuje celoživotní vzdělávání pro porodní asistentky a odborné supervize. Vyjednává pojištění odpovědnosti pro porodní asistentky za újmu způsobenou v souvislosti s výkonem povolání porodní asistentky.

Samostatným porodním asistentkám vyjednává smlouvy o spolupráci s jinými poskytovateli zdravotních služeb a smlouvy o poskytování a úhradě hrazených služeb se zdravotními pojišťovnami.

Podle zákona o komoře porodních asistentek by komora dle § 3 měla obsahovat seznam porodních asistentek a členství v komoře. Zápis do seznamu porodních asistentek by byl podmínkou pro výkon povolání. Dále podle § 5 by komora sdělovala ministerstvu na jeho vyžádání údaje ze seznamu porodních asistentek.

Práva a povinnosti porodních asistentek najdeme v § 7, ve kterém má porodní asistentka právo na využívání služeb komory v oblasti celoživotního vzdělávání a odborných supervizí. Mohla by využívat odborného poradenství ve věcech souvisejících s výkonem profese. Měla by být informována o činnostech hospodaření komory.

Porodní asistentka má povinnost vykonávat povolání odborně a v souladu s etikou a způsobem stanoveným zákony. Měla by ctít práva a zájmy pacientů.

Porodní asistentky by se řídily stavovskými předpisy komory, platily roční příspěvek na činnost komory. Plnily by podmínky profesní způsobilosti a dokládaly jejich plnění komoře. Také by musely oznamovat změny související s výkonem profese.

Dále obsahuje návrh na úpravu prováděcích právních předpisů, kde se zaměřuje na vyhlášku č.92/2012 Sb. o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických a kontaktních pracovišť domácí péče. (www.senat.cz, online)

UNIPA se k tomuto znění zákona vyjádřila „Unie porodních asistentek (UNIPA) jako největší profesní organizace sdružující porodní asistentky v České republice vítá snahu o zkvalitnění právních předpisů vztahujících se k oboru porodní asistence. Má ale pochybnosti o kvalitě legislativně-technické stránky předkládaného návrhu zákona. To potvrzuje také právní analýza, kterou si nechala Unie porodních asistentek vypracovat a která upozorňuje na rozpory nejen s evropskou legislativou, ale také s ústavními zákony České republiky.“ Dále také vypsala, jaké vnímá kritické body v návrhu zákona. Vyjádřila se k protiústavní dvojkolejnosti členství v profesní komoře, omezení dostupnosti péče, institutu školství i k absenci obsahu porodní asistence a rozhodovacím mechanismům komory. Vyjádřila se také k diskriminaci komunitních porodních asistentek. „Návrh zákona zakotvuje rozdílný přístup k povolání porodní asistentky pouze na základě formy výkonu tohoto povolání. Zatímco porodní asistentka v pracovním poměru je oprávněna k výkonu porodní asistence v plném rozsahu včetně vedení fyziologického porodu automaticky po nabytí odborné způsobilosti (dokončení studia), samostatná porodní asistentka jako OSVČ není oprávněna ani k dílčímu výkonu porodní asistence (např. poskytování informací o životosprávě v těhotenství) před tím, než absolvuje 3 roky praxe a složí profesní zkoušku.“ (www.unipa.cz, online)

Česká komora porodních asistentek také vydala prohlášení a napsala otevřený dopis, kde informovala, v jakých bodech vnímá problém. V bodech se věnovala kompetencím porodních asistentek. Kde odkazovala na zákony a vyhlášky, které upravují porodní asistenci. Také se vyjádřila k centrům péče porodních asistentek, porodním domům a domácím porodům. „Naše organizace dlouhodobě hájí zájmy a potřeby žen a jejich rodin, kterým porodní asistentky péči poskytují. Nabídka klasické nemocniční porodní péče není dostačující, řada žen není s péčí zdravotníků v nemocnicích spokojená.“ (www.ckpa.cz, online)

Také vydala prohlášení společně s ČSPA. „I přes určité kompromisy, jsou však stále ČKPA i ČSPA přesvědčeny o správnosti regulace profese porodní asistentky formou zákonem stanovené České komory porodních asistentek a podporují její vznik.“ (www.porodniasistentky.info, online)

2 PRÁCE PORODNÍ ASISTENTKY VE VYBRANÝCH ZEMÍCH SVĚTA

2.1 Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Ve Velké Británii je činnost porodních asistentek regulována zákonem o zdraví (Health Act 1991, ve znění pozdějších předpisů), který stanovuje obecnou úpravu zdravotních služeb. Další zákon vztahující se na péči během těhotenství a porodu je zákon o zdravotních a sociálních službách (Health and Social Care Act 2008). Na základě tohoto zákona byla zřízena Komise pro kontrolu kvality ve zdravotnictví a v sociálních službách (Care Quality Commission). Tato komise uděluje registrace zařízením, které splňují standardy kvality poskytovaných zdravotních a sociálních služeb.

Porodní asistence jako taková je poté ve speciální právní úpravě obsažena v zákoněm opatření ošetřovatelství a porodní asistenci. Tento zákon dal roku 2002 základ pro vznik Rady pro ošetřovatelství a porodní asistenci (Nursing and Midwifery Council). Rada se věnuje správě registru, kam se zapisují porodní asistentky a ošetřovatelky, které musí splnit podmínky pro výkon tohoto povolání. Také vydává standardy pro vzdělávání, výcvik, chování a výkon povolání porodních asistentek a ošetřovatelek. Dále dohlíží na jejich dodržování. „Rada má čtyři výbory: the Investigating Committee, the Conduct and Competence Committee, the Health Committee and the Midwifery Committee. V roce 2008 vydala Rada Etický kodex ošetřovatelek a porodních asistentek, kodex není právně závazný, jeho porušení však může vést až ke ztrátě registrace.“

Pro výkon praxe porodní asistentky jsou stanoveny nařízení Rady o vzdělávání, registraci a opravných prostředcích. Ve Spojeném království je vyžadováno studium a praxe v oboru porodní asistence studovat v Radou schválených zařízeních. Studium trvá minimálně tři roky, pokud byla žadatelka registrována jako zdravotní sestra, lze toto studium zkrátit na 18 měsíců.

Přitom studium, probíhající na vysokých školách, musí být z poloviny věnováno klinické praxi s přímým kontaktem s rodičkami, novorozenátky a jejich rodinou. Praxe musí být vykonávána jak v nemocničním zařízení tak komunitním prostředí nebo v domovech pacientek a jiných zařízeních poskytující služby rodícím ženám. (Koláčová 2010, strana 7-14)

Hlavní organizací je zde Rada pro ošetrovatelství a porodní asistenci. Jedná se o správní orgán, zřízený zákonem a má ve svých kompetencích pravomoc k registraci porodních asistentek a tvorbě závazných oborových standardů (Koláčová 2010, strana 7-14)

Další profesní organizací je také Royal Collage of Midwives, který sdružuje většinu porodních asistentek ve Spojeném království. Za cíl si organizace dává zlepšování podpory myšlení a zlepšování úrovně péče poskytované rodičkám. (www.rcm.org.uk, [online](#))

Další organizací je Royal Collage of Obstetrician ang Gynaecologists, která sdružuje porodníky a gynekology. Organizace spolu spolupracují a vytvářejí stanoviska, například k domácím porodům. Pro porodní asistentky, které působí v komunitním prostředí je zde další organizace a to Independent Midwives UK.

Ve spojeném království mohou porodní asistentky pracovat buď v rámci Národního zdravotnického systému (NHS), soukromých zdravotnických zařízeních nebo jako osoby samostatně výdělečně činné. Porodní asistentky samostatně výdělečně činné se také nechávají zaměstnávat agenturami. K výkonu praxe musí mít porodní asistentka platnou registraci. Před zahájením praxe má každá porodní asistentka povinnost ohlásit svůj úmysl provozovat porodní asistenci nejbližšímu Místnímu dozorčímu orgánu (Local Supervising Authority, LSA). Pokud chce porodní asistentka svoji profesi provozovat na více místech, musí tuto skutečnost ohlásit u všech příslušných orgánů. Porodní asistentce je přidělena dohlížející porodní asistentka (Supervisor od Midwives, SoM). Dozorčí porodní asistentka zajišťuje, aby byly dodržovány všechny potřebné předpisy, dále poskytuje odborné poradenství a pomoc ve složitých situacích porodní asistentce, na kterou dohlíží. Povinností porodní asistentky je setkávat se s dohlížející porodní asistentkou osobně minimálně jednou za rok. Musí se podrobit místní kontrole prostorů, ve kterých provozuje svoji činnost. Ve Velké Británii přikládají velkou váhu pokračujícímu vzdělávání porodních asistentek.

Vybavení dle neoficiálních zdrojů se různí, mezi základní patří zejména fetoskop, fetální doppler s gelem, krejčovský metr, teploměr, stetoskop, tlakoměr, proužky na moč, sterilní i nesterilní rukavice, gázy a jiné tkaniny pro péči o rány. Dále jednorázové podložky, svorky, nůžky, odsávací zařízení, močový katetr, lubrikant, jehly, injekční stříkačky, roztoky pro aplikaci léků, kyslíková bomba, resuscitační zařízení, léky pro urgentní situace a další. Porodní asistentka pečuje i o ženu v šestinedělí. Jsou školené, aby poskytly potřebnou péči po porodu ženě i novorozenci. Ve spojeném království navíc mohou samotné pře-

depisovat některé léky. Pokud je porod bez komplikací, neexistuje žádná povinnost lékařské prohlídky ihned po porodu. (Koláčková 2010, strana 7-14)

2.2 Německo

V Německu mají porodní asistentky při porodní péči výsadní postavení a lékaři je zde berou jako partnery.

Činnost porodních asistentek je zde regulována Zákonem o povolání porodních asistentek ve znění pozdějších předpisů (Gesetz über den Beruf der Hebamme und des Entbindungspflegers/ Hebammengesetz – HebG). Jako další předpisy upravující postavení porodních asistentek jsou profesní řády (Berufsordnung für Hebammen und Entbindungspfleger). Každá spolková země má vlastní profesní řád. Tyto řády se od sebe moc neliší, jelikož vychází ze vzorového profesního řádu Evropských společností. Jako další důležitý dokument pro porodní asistentky v Německu je Smlouva o péči poskytované porodními asistentkami (Vertrag über die Versorgung mit Hebammenhilfe nach § 134a SGB V). Tato smlouva je uzavřená mezi profesními organizacemi porodních asistentek a nejvyššími orgány zdravotních pojišťoven. Právě touto smlouvou se řídí úhrady poskytované zdravotními pojišťovnami a odměňování porodních asistentek za jejich služby.

Pro výkon povolání porodní asistentky musí absolvovat tříleté studium na odborné škole. Jedná se o nástavbové studium. Pro přijetí na tuto školu je ukončený 17. rok života, zdravotní způsobilost, ukončené středoškolské vzdělání.

Studium je složeno jak z teoretického vyučování, tak z praktických hodin. Osnovy stanovuje Vzdělávací a zkušební řád pro porodní asistentky (Ausbildungs- und Prüfungsverordnung für Hebammen und Entbindungspfleger, HebAPrV) a směrnice Evropské rady č. 2005/36/EC, kterou nahradila směrnice Evropského parlamentu a rady č. 2013/36/ES. V Německu je 58 škol pro porodní asistentky a odborná část výuky je přidružena k jednotlivým nemocnicím. Studentky mají praktickou část výuky na všech gynekologicko-porodnických odděleních, novorozeneckém oddělení, dětské klinice, ale i v běžné praxi mimo nemocnici. Studentky za výkon své odborné praxe dostávají odměny. Studium je zakončeno státní závěrečnou zkouškou, která je složena z písemné, ústní a praktické části. Po úspěšném absolvování může uchazečka požádat o udělení povolení k výkonu samostatné praxe. Tato žádost je další podmínkou pro výkon povolání porodní asistentky.

Porodní asistentky se musí dále vzdělávat, organizaci dalšího vzdělávání řídí profesní organizace na úrovni jednotlivých zemí. (Snášelová 2010, strana 28-36)

Profesní organizace Německý spolek porodních asistentek (Deutscher Hebammenverband e.V. nebo-li DHV) je největší profesní organizace porodních asistentek v Německu. Pod tento spolek spadají veškeré organizace spolkových zemí. Spadají sem všechny členky bez ohledu na způsob výkonu povolání. (www.hebammenverband.de, online)

Jako další je zde Spolek samostatných německých porodních asistentek (Bund freiberuflicher Hebammen Deutschlands e. V. nebo-li BfHD). Tento spolek sdružuje nezávislé porodní asistentky vykonávající své povolání samostatně. Zastupuje zájmy porodních asistentek, které se specializují na přirozené vedení při porodu.

Porodní asistentky mohou vykonávat své povolání samostatně, úplně nezávisle nebo mohou mít uzavřenou smlouvu s porodnicemi. Funguje zde tzv. obsazovací systém, tedy porodnice disponuje lůžky, které obsazují klientky porodních asistentek se, kterými má porodnice smlouvy. Porodní asistentky mohou vykonávat svou profesi v porodních domech.

K výkonu svého povolání musí mít porodní asistentka povolení, které dostává na základě splnění zákonných podmínek Zákona o porodních asistentkách (Gesetz über den Beruf der Hebamme und des Entbindungspfleger/ Hebammengesetz HebG). Podmínky pro výkon povolání jsou podání žádosti, doložení délky vzdělání a složení státní zkoušky, trestní bezúhonnost, zdravotní způsobilost a požadované jazykové schopnosti.

Komunitní porodní asistentky jsou zde povinny podílet se na provádění prenatalních prohlídek, v rámci opatření zajišťující kvalitu. Musí být pojištěné pro případ vzniku odpovědnosti při výkonu povolání. Dále musí mít označenou provozovnu jménem, příjmením, profesním označením a údajem o ordinačních hodinách. Nesmí inzerovat svoje služby způsobem snižujícím důstojnost jejich povolání, musí být dosažitelné. Popřípadě musí mít zajištěn zástup. Pokud ukončují své podnikání nebo v případě smrti musí mít zajištěno, že jejich dokumentaci obsahující osobní údaje rodiček budou předány příslušnému zdravotnímu úřadu.

Porodní asistentky mohou samostatně vést porody doma. V případě výskytu komplikací musí být k porodu přivolán lékař.

Povinné vybavení pro porodní asistentky, není nikde právně zakotveno. V brožuře nazvané „Pomoc při porodu vedeném porodní asistentkou“, vydané Německým spolkem porodních asistentek (Deutscher Hebammenverband e.V., nebo-li DHV), mají seznam doporučeného vybavení. Vybavení, kterým by porodní asistentka měla disponovat je odsávačka, kojenecká kalibrovaná váha, měřící pásma, monitor vitálních funkcí (CTG), irigátor, sterilní nástroje pro šití, sterilní nástroje pro provedení porodu, teploměr, žiletku, sterilní i nesterilní rukavice, balónkový katetr, svorku na pupeční šňůru, sterilní tampóny, materiál na šití, injekční stříkačky a dokumenty. Porodní asistentka pečuje o ženu i po porodu. (Snášelová 2010, strana 28-36)

2.3 Rakousko

Činnost porodních asistentek v Rakousku upravuje zákon č. 310/1994 Sb., zákon o povolání porodních asistentek (Bundesgesetz über den Hebammenberuf, Hebammengesetz). Další právní předpis upravující profesi porodní asistentky je vyhláška o vzdělávání porodních asistentek (Hebammen – Ausbildungsverordnung, BGBl. Nr. 599/1995 a FH – Hebammen-Ausbildungsverordnung, BGBl. II Nr. 1/2006). Dalšími zákony provádějící povolání jsou zákon o studiu na vysokých školách (Fachhochschul-Studiengesetz, BGBl. Nr. 340/1993), zákon o lékařských povoláních (Ärztegesetz, BGBl. I Nr. 169/1998) a na zemské úrovni zákony jednotlivých spolkových vlád o zdravotnických zařízeních (Krankenanstaltgesetz).

Porodní asistence má v Rakousku dlouhou tradici. Porodní asistentky jsou zde vnímány jako odborní pracovníci a partneři lékařů v péči o těhotné a rodící ženy.

Vzdělání pro výkon povolání lze získat na akademii pro porodní asistentky (Hebammenakademie), kterou mohou studovat diplomované zdravotní sestry nebo ošetřovatelé nebo na vysoké škole v prezenčním bakalářském studiu. Studium na vysoké škole je v délce tří let a v případě vystudování diplomované zdravotní sestry se délka zkracuje na dva roky. Studium je zaměřeno jak na získání teoretických znalostí, tak na praxi. Studium na vysoké škole je zakončeno státní závěrečnou zkouškou. Pokud se jedná o akademii, toto studium je zakončeno komisionální diplomovanou zkouškou (Kommissionale Diplomprüfung).

Podmínky pro přijetí jsou dané zákonem o porodních asistentkách (Hebammen – Ausbildungsverordnung, BGBl. Nr. 599/1995 a FH – Hebammen-Ausbildungsverordnung, BGBl. II Nr. 1/2006). Uchazečka musí být starší 18 let, musí být způsobilá pro výkon po-

volání, trestně bezúhonná, musí mít ukončené středoškolské vzdělání s maturitou nebo odborné zdravotnické vzdělání, či úspěšně absolvovat přijímací zkoušku pro studium medicíny.

Porodní asistentky jsou povinné prohlubovat získané znalosti v průběhu své praxe a musí se dále vzdělávat. Každých pět let musí absolvovat 5denní kurz pořádaný Grémiem porodních asistentek (Österreichisches Hebammengremium)

Porodní asistentka je povinná vést zdravotnickou dokumentaci každé ženy, o kterou pečuje. V dokumentaci musí být uvedeny osobní údaje rodičky i novorozence, průběh porodu, šestinedělí a použitá medikace. (Snášelová 2010, strana 36-42)

Hlavní organizace pro porodní asistentky v Rakousku je Rakouské Grémium porodních asistentek (Österreichisches Hebammengremium – ÖHG). Tato právní profesní organizace zastupuje porodní asistentky v nemocnicích i v komunitním prostředí. (<https://www.hebammen.at/>, online)

V Rakousku mohou porodní asistentky vykonávat své povolání samostatně, v centru porodních asistentek nebo ve společné praxi či porodním domě. Dále mohou pracovat v nemocničním prostředí, ambulantním prostředí nebo rodinných poradnách.

Služby porodních asistentek z části hradí zdravotní pojišťovna. Ze zákona pojišťovna hradí porody doma, návštěvy porodní asistentky po porodu, pomoc při ambulantním porodu nebo při předčasném propuštění z nemocnice.

V Rakousku porodní asistentky mohou vést porody mimo porodnice. Avšak domácí porody nejsou v Rakousku příliš vyhledávané. Dle průzkumů se jedná asi jen o 2% porodů.

Porodní asistentky pečují o ženy v poporodním období. V případě zjištění komplikací informuje lékaře. (Snášelová 2010, strana 36-42)

3 KOMUNITNÍ PORODNÍ ASISTENCE

Porodní asistentka při práci v komunitním prostředí řeší širokou škálu problémů žen, dětí, rodin. Není v jejich silách, aby řešení všech problémů zvládla sama a proto je nutná spolupráce s dalšími organizacemi, ať už se jedná o státní, mimovládní, charitativní organizace nebo podpůrné skupiny, mateřská centra, centra pro svobodné a mladistvé matky, centra pomoci týraných žen a agentury domácí ošetřovatelské organizace. Cílem by mělo být řešení jakéhokoliv problému, které ohrožují zdraví, kvalitu života ženy, dítěte nebo rodiny. (Marková 2009, strana 17)

3.1 Vymezení pojmů

Komunita je souhrn osob, které žijí ve vymezeném prostoru, kde vykonávají každodenní aktivity a obvykle tvoří autonomní jednotku. Je to typ organizace, kde jsou odstraněné vztahy nadřízenosti a podřízenosti. Tímto způsobem se dosahuje lepší komunikace a spolupráce. Světová zdravotnická organizace definuje komunitu jako sociální skupinu determinovanou geografickými hranicemi, společnými hodnotami nebo zájmy. Členi takové skupiny se vzájemně poznají a ovlivňují. (Marková 2009, strana 12)

Samotná etika potom úzce souvisí nejen s etikou komunitního zdraví, ale také s lékařskou etikou. Je zaměřena na hodnoty a společenské morálky, které směřují ke zdravé populaci. Mezi základní etické principy v komunitní péči potom řadíme: prospěšnost, autonomii, spravedlnost, neškodnost, pravdomluvnost, věrnost a poctivost.

Při uspokojování potřeb svých klientů by mělo jak komunitní ošetřovatelství, tak i různé formy zdravotní péče používat systematický postup při uskutečňování etických rozhodnutí. Z toho vyplývá, potřeba umět se rozhodnout jaké stanovisko zaujmout při zjištění složitosti faktorů tak, aby svým klientům neublížily, ale poskytly skutečnou pomoc. (Karnetová 2012, online)

Komunitní ošetřovatelství je činnost zaměřující se na vyvolání a podpoření změny. Používá se nejen na řešení zdravotních problémů ale také na podporu zdraví v místě společenství. Zaměřuje se na poskytování služeb zdravotních, sociálních, ale i vzdělávání, které umožňuje hendikepovaným a zranitelným (vulnerabilním) osobám zůstat ve svojí komunitě a žít plnohodnotný život.

Vulnerabilní skupiny obyvatel jsou ohrožené a křehké skupiny naší populace, vystavené zvýšené zátěži nebo žijící ve zvláště nepříznivých životních podmínkách. (Marková 2009, strana 14)

3.2 Význam komunity v péči porodní asistentky

„Porodní asistentka poskytující péči mimo porodnici postupuje podle konkrétních požadavků ženy, ale zároveň dodržuje bezpečnostní a zdravotnická kritéria. Největší předností této péče je péče individuální.“ (www.pdcap.cz, online)

Porodní asistentka by se měla každé ženě věnovat individuálně a přistupovat k ní jako k výjimečné bytosti. Měla by si udělat dostatek času na každý rozhovor se ženou. Měla by s ní probrat všechna hlediska péče poskytované mimo porodnici. Jejich vztah by měl být přímý a otevřený. Neměli by se zastírat důležitá fakta ani předstírat neomezené možnosti. Díky upřímnému vztahu se rozvíjí vztah plný důvěry, která je pro bezpečnost poskytované péče velmi důležitá. Při poskytování péče by se porodní asistentka měla pokusit vyjít vstříc všem možným přáním ženy, pokud to její možnosti dovolují.

Jako hlavní nástroj individuální péče porodní asistentky je naslouchání. Díky tomu porodní asistentka může nahlédnout do nitra ženy a vyjít vstříc jejím přáním. Ovšem důležitý je i profesionální odstup a nepřestat situaci hodnotit objektivně. Dalšími bezpečnostními faktory je jasná orientace v porodním procesu a péče porodní asistentky. (Štromerová, 2010, strana 20. - 21.)

3.3 Aktuální situace

V otevřeném dopisu, který psala ČKPA ministroví zdravotnictví psali o možnostech a kompetencích porodních asistentek.

„Porodní asistentky chtějí mít možnost vykonávat své povolání v celé šíři své odborné způsobilosti, která vychází celosvětově z mezinárodní definice porodní asistentky Mezinárodní konfederace porodních asistentek. Kompetence a činnosti porodních asistentek jsou na národní úrovni dostatečně vymezeny a popsány ve vyhlášce MZ ČR č. 55/2011 Sb. (resp. 2/2016 Sb.). V kompetenci porodních asistentek byla vždy samostatná péče o ženu během fyziologického těhotenství, porodu a šestinedělí, ale dlouhodobě je nám v těchto činnostech bráněno.“ (www.ckpa.cz, online)

Komunitní porodní asistentky poskytují ženám velice významný způsob podpory zdraví a rozvoje zdravé rodiny, potažmo zdravé společnosti. Ovšem tato forma poskytování péče není v ČR státem ani ministerstvem zdravotnictví dostatečně podporována. Podle odhadu terénní služba porodních asistentek funguje u méně než 10 % žen v těhotenství, při porodu a v šestinedělí. Bohužel ve většině případů se ženy o možnosti této péče od svého lékaře vůbec nedozví. Pokud se ženy o možnosti péče porodní asistentkou dozví a požádají gynekologa o poukaz na ošetření, jsou často bez důvodu odmítnuty. (Dorazilová 2013, online)

Krise v poskytování komunitní péče porodními asistentkami spočívá v nedostatečné víře ministerstva zdravotnictví v její účinnost a nutnost.

Komunitní péče se soustřeďuje nejen na tělesné, ale i na psychické zdraví a posouzení sociálního prostředí, ve kterém žena v rámci komunity žije. Komunitní péče má také efekt na přijetí nové role matky, rodinné blaho, podporu v novém denním režimu a povinnostech, pomáhá v partnerském soužití a sourozenectví, dále podporuje ženu v rámci celé komunity, ve které žije. Ženy jsou dnes z nemocničního prostředí propouštěny co nejdříve a to může být další důvod pro podporu komunitní péče. Po vaginálním porodu jsou ženy propouštěny většinou třetí den, po císařském řezu obvykle pátý den. (Lorenzová 2014, online)

4 VLASTNÍ PRÁCE PORODNÍ ASISTENTKY V KOMUNITNÍM PROSTŘEDÍ

Péče porodní asistentky v těhotenství

„Těhotenství je fyziologický proces dlouhý přibližně 40 týdnů, který začíná početím a končí porodem. Každá těhotná žena má právo na kontinuální péči porodní asistentky, která zohlední její individuální potřeby.“

Porodní asistentka by měla podporovat zdravé těhotenství, předcházet komplikacím a umět je včas rozpoznat. Dále by měla selektovat rizikové ženy. Měla by připravit ženu i celou její rodinu na porod, rodičovství, kojení a péči o dítě. Ženám poskytuje pravdivé a ucelené informace, tak aby žena mohla informovaně rozhodnout o svém těhotenství, porodu a péči, kterou si přeje. Měla by podporovat a respektovat potřeby žen a jejich rodin.

Ženám může poskytovat poradny, konzultační hodiny. Připravuje ženy k porodu, poskytuje cvičení v těhotenství a to buď individuálně nebo skupinově. (<https://www.ckpa.cz>, online)

4.1 Péče porodní asistentky při porodu

„Porodem nazýváme každé ukončení těhotenství narozením živého nebo mrtvého novorozence.“ (Čech a kolektiv, 2014)

Přičemž jako normální porod definujeme spontánně započatý, s nízkým rizikem na počátku I. doby porodní. Nízké riziko by mělo být neměnné během celé I i II. doby porodní. Dítě se rodí mezi 37. a 42. týdnem těhotenství, spontánně hlavičkou a bez jakékoliv chirurgické, lékařské nebo farmakologické intervence. (<https://www.ckpa.cz>, online)

Porodní asistentka pomáhá ženě s rozpoznáním začátku porodu. Radí ženě ohledně užívání nefarmakologických prostředků pro tlumení bolesti. Dále pečuje o ženu ve všech dobách porodních a kontroluje zdravotní stav matky i dítěte během porodu. Také může doprovázet ženu do porodnice jako odborný poradce a psychická podpora. (www.pdcap.cz, online)

4.2 Péče porodní asistentky v šestinedělí

„Šestinedělí (puerperium) je období šesti týdnů po ukončení těhotenství, které začíná porozením novorozence. Žena je od této chvíle lidově nazývána ‚nedělkou‘. Šestinedělí se dělí na šestinedělí časné (rané), to je prvních 7 dní po porodu, a šestinedělí pozdní, kte-

ré končí 42. dnem po porodu. Pokud šestinedělí proběhne bez komplikací, mluvíme o šestinedělí pravidelném, a pokud nastanou jakékoliv komplikace (např. infekce, zvýšené krvácení, komplikované hojení epiziotomie atd.), hovoříme o šestinedělí nepravidelném.“ (Koudelková 2013, strana 19)

V poporodní péči by měly být zohledněny nejen potřeby matky a dítěte, ale i jejich společné. Porodní asistentka by měla podporovat jejich stálý kontakt. Péče o matku a dítě by měla probíhat dohromady, jako o jeden celek. Zároveň by porodní asistentka měla podporovat rozhodnutí ženy a respektovat její role matky.

Poporodní péče o ženu by měla směřovat k primární péči. Porodní asistentka by měla spolupracovat s lékařem – porodníkem i pediatrem, díky konzultacím s nimi mohou být řešeny případné komplikace. Poporodní péče by měla zahrnovat i cvičení po porodu.

Se ženou, popřípadě dalšími členy rodiny, porodní asistentka připravuje plán péče pro první týden po porodu. Tento plán můžou plánovat i pro pozdější období. Žena by měla mít možnost telefonického kontaktu se svou porodní asistentkou 24 hodin denně.

Poporodní péče by měla sloužit k prevenci a včasné detekci komplikací nebo nemoci, poradenství a praktickou pomoc při kojení. Dále by porodní asistentka měla poskytovat informace o plánovaném rodičovství a výživě matky. (<https://www.ckpa.cz>, online)

4.3 Založení praxe

Porodní asistentka, která se rozhodne založit svou praxi, musí vyplnit formulář žádosti o registraci na příslušném krajském úřadu, kde chce svou činnost vykonávat. K této žádosti přikládá další doklady, které odevzdává společně s žádostí o registraci. Tyto požadavky jsou bezúhonnost, způsobilost k právním úkonům, odborná způsobilost a zdravotní způsobilost odpovídající druhu a rozsahu zdravotní péče, kterou chce porodní asistentka vykonávat. Odborná způsobilost je odkazem k zákonu č. 585/2020 Sb. a vyhláškou 252/2019 Sb.

Dále by měla sestavit provozní a hygienický řád pro prostory, kde chce vykonávat svou praxi. Tento řád by měl odpovídat provozu její praxe podle toho, co chce skutečně vykonávat. V dnešní době ženám nejsou umožněny domácí porody, v ČR nejsou běžné a tak úřady neví jak tuto činnost porodní asistentky ošetřit.

Porodní asistentka by se dále měla profesně pojistit. I když bude svou profesi vykonávat, jak nejlépe dovede, měla by být pojištěná.

Porodní asistentka by měla také mít jazykovou vybavenost a schopnost pracovat s technikou. Těmto tématům se věnujeme v dalších kapitolách. Měla by se orientovat v zákonech souvisejících s její profesí.

Pro zahájení své praxe by měla mít motivaci a silné odhodlání. Porodní asistentka v komunitním prostředí má spoustu úkolů, které musí řešit. A motivací jí může být touha pomáhat ženám, posílit úlohu mateřství nebo snaha něco změnit.

Komunitní porodní asistentka by neměla zapomínat na další vzdělávání, které slouží k rozvoji její práce v komunitním prostředí. (Štřomerová 2010, strana 41 – 47)

4.4 Vybavení

Základní vybavení komunitní porodní asistentky je stanoveno vyhláškou 284/2017 Sb.

Většina komunitních porodních asistentek pracuje pouze v domácím prostředí klientky. Zákon sice nařizuje zřízení kontaktního pracoviště, avšak porodní asistentka poskytuje svou péči ženám téměř výhradně v jejich domácím prostředí.

Vybavení komunitní porodní asistentky pro prenatální poradnu jsou tonometr a fonendoskop. Pro poslech ozev by měla mít kapesní fetální Doppler, teploměr. Dále by v její výbavě neměly chybět proužky na kontrolu moči, krejčovský metr, sterilní a nesterilní rukavice. Součástí vybavení by také měla být desinfekce, lubrikační gel a hygienické ubrousky.

K další výbavě pro poporodní kontrolu patří kartičky na odběr novorozeneckého screeningu, váha, tampóny, krytí na ošetření poporodní rány.

Zahraniční porodní asistentky také využívají pulsní oxymetr, glukometr, hemoglobinometr, kyslíkovou bombu. Porodní asistentka má dvě tašky s vybavením, pro případ dalšího porodu. Dále mají sebou farmaka, jako jsou oxytocin, methylergometrin, mesokain, lidokain, vitamín K. Jako další vybavení mají zkumavky na krevní odběry, jednorázové plastové háčky na amniotomii, gynekologická zrcadla. Dále by komunitní porodní asistentka měla mít jednorázové sety pro podání klyzma, pomůcky na sterilizaci nástrojů. Součástí je také balónkový katetr, pomůcky na odběr cytologie a kultivace. Pro vyšetření novorozence mají iktometr, ophthalmoskop, otoskop, váhu pro novorozence, teploměr a další. (www.unipa.cz, online)

5 NÁROKY NA KOMUNOTNÍ PORODNÍ ASISTENTKY

Tak jako ke všem zaměstnáním tak i k povolání porodní asistentky se dá přistupovat různým způsobem. Lze na ní nahlížet z pohledu nástroje k získání finančních prostředků, ale pak se porodní asistentka může setkat s pocity negativními, jelikož tato práce je velmi náročná a nikdy nebyla a nebude zlatým dolem. Porodní asistentky nejsou jen „sestřičky“, jak je vidí spousta lidí. Vykonávat svou profesi tak jak to předpokládá definice porodní asistentky, vyžaduje úplně jiný přístup. Být dobrou porodní asistentkou znamená ztotožnit se s faktem, že porodní asistentka je viděna z historického i současného mezinárodního pohledu jako samostatná, nezávislá zdravotnická profese. Proto pokud chtějí porodní asistentky vykonávat svoji profesi podle Mezinárodní definice porodní asistentky a získat nejen finanční prostředky, ale především radost, uspokojení z vlastní práce a také zajistit, aby rodiny, o které pečují, byly spokojené, by měly pracovat na základě vlastností popsanych v následujících kapitolách. (Štromerová 2010, strana 9)

5.1 Čas

Porodní asistentka by měla přistupovat ke každé ženě individuálně, nikoli jako ke skupině těhotných nebo rodících žen s určitými atributy.

Na rozmluvu se ženou by si měla vždy udělat dostatek času, aby byly schopné probrat všechna hlediska péče poskytované mimo porodnici. Důležitá v tomto vztahu je upřímnost na obou stranách. Nezastírat důležitá fakta ani nepředstírat neomezené možnosti. Díky upřímnému vztahu se podaří rozvinout plná důvěra, která je pro bezpečnost poskytované péče velice důležitá. (Štromerová 2010, strana 20)

5.2 Zodpovědnost

Měli bychom pochopit fakt, že porodní asistentka je zodpovědná za vše, co udělá, ale i za to co neudělá. Porodní asistentka je zodpovědná především za své celoživotní vzdělávání. I kdyby byla škola, kterou studovala sebelepší, není možné, aby ve škole sdělili úplně vše, co bude porodní asistentka ve své praxi potřebovat, není možné, aby škola nastínila řešení všech situací, se kterými se porodní asistentka setká. Proto je porodní asistentka zodpovědná za navštěvování různých workshopů, kurzů, přednášek, a dalších vzdělávacích akcí. Pokud porodní asistentka má otevřenou mysl, chápe, co vše se ve škole nestihla naučit tak touží po dalších vědomostech. Časem porodní asistentka může zjistit, že je pro ní mnohem jednodušší vykonávat svou profesi opravdu samostatně, pokud o ní vědí

víc než základ, který se naučily ve škole. Pak je ochotná převzít zodpovědnost za všechny své kroky a postupy.

Porodní asistentky zvláště pracující v komunitním prostředí, jsou s těhotnými v kontaktu většinou od úplného začátku těhotenství a ženu dobře znají. Mnohdy je znají i od dětství. Mohou je tedy vzdělávat v oblasti sexuality, pohlavního dospívání, těhotenství, klimakteria a dalších oblastech. Tedy jsou zodpovědné za vše o čem dívkám, ženám, těhotným řeknou a o čem je poučí a nepoučí, tím vším ovlivňují stav nové generace. Porodní asistentka má možnost vzdělávat a vychovávat mladou generaci k vlastní zodpovědnosti v přístupu k mateřství a obecně k rodičovství. Nabízí se totiž možnost naučit mladou generaci zodpovědnosti a ovlivnit nepříjemné společenské jevy jako je nechtěné těhotenství a s tím související přerušování těhotenství, zanedbávání dětí, násilí v rodině. Může jim navrhnout různé řešení zodpovědného chování v této oblasti (antikoncepce, plánované rodičovství), nebo zprostředkovat kontakt s organizacemi, které pomáhají ženám v těžkých situacích. Dále může informovat maminky o zdravém životním stylu.

V neposlední řadě je zodpovědná za to že svým chováním a jednáním nepoškodí matku a dítě, o které pečuje. A právě proto je nesmírně důležité celoživotní vzdělávání porodní asistentky. (Štomerová 2010, strana 11)

5.3 Vhodné vlastnosti komunitní porodní asistentky

5.3.1 Nezávislost

Porodní asistentka, která pracující v komunitním prostředí by měla být nezávislá na instituci. Měla by mít schopnost sama za sebe rozhodovat nejen odborně, ale i ekonomicky a lidsky. Být nezávislá ovšem neznamená, že nespolupracuje s dalšími odborníky a profesními skupinami.

Nezávislá a zodpovědná rozhodnutí lze činit pouze na základě hlubokých znalostí oblastí, ve kterých je činná. Stejně tak by měla umět promyslet, jaké důsledky učiněné rozhodnutí může mít a co vše může ovlivnit.

Hlavním bodem její nezávislosti je ekonomická nezávislost na dalším subjektu. Proto by se měla soustředit i na ekonomické rozvaze a podnikatelském plánu. Jelikož v České Republice v současné době musí porodní asistentka vyžadovat od klientů platbu v hotovosti. Jiná možnost je pracovat z důvodů indikace lékaře, ovšem zde už porodní asistentka nepracuje nezávisle. (Štomerová 2010, strana 11)

5.3.2 Otevřená mysl a vlastní názor

Porodní asistentka by si měla udržet otevřenou mysl pro přísun nových informací. Je potřeba aby nad svou profesí uvažovaly. Porodní asistentky by se měla vyvarovat toho, aby slepě zasahovala do průběhu fyziologického porodu. A měla by být otevřena diskusi. (Štomerová 2010, strana 12)

5.3.3 Schopnost naslouchat

Schopnost naslouchat není jen o tom vyslechnout si, co mi druhý člověk říká, znamená to i přemýšlet nad tím co mi říká a co ho k tomu vede, jaký má na k tomu důvod. (Štomerová 2010, strana 16)

5.3.4 Schopnost utvořit si celistvý pohled na danou situaci

Schopnost utvořit si celistvý pohled na danou situaci a zhodnotit míru rizika, která dané ženě hrozí, tuto schopnost je třeba tříbit a trénovat ji. Zahrnuje to i zhodnocení osobnosti ženy, o kterou porodní asistentka pečuje. Nicméně i hluboká znalost normálního přirozeného porodního procesu, znalost postupů, které mohou přirozený porod podpořit. Komunitní porodní asistentka by měla ovšem znát i postupy při péči o zdravou rodící ženu v nemocničním prostředí, to znamená znalost rutinních postupů a protokolů v nemocnicích. Začne-li se při normálním porodu objevovat náznak nepravidelnosti či komplikace, měla by zvažovat další postupy a přemýšlet, co může ženu a plod ohrozit. (Štomerová 2010, strana 16)

5.3.5 Odvaha

Odvaha je vlastností, kterou by měla disponovat každá porodní asistentka, ať už pracuje v nemocničním nebo komunitním prostředí. Nicméně právě v komunitní prostředí je tato vlastnost důležitá již k samotnému zahájení činnosti. Jedná se o samostatné rozhodování a to i ve složitých věcech, ale také i o tvoření vlastního názoru a umění prosazování. Ovšem neodmyslitelná je i složka ekonomická. Nejenže vykonávám svou profesi, ale musím se postarat i o finanční podnikatelský plán, aby moje firma prosperovala. To v této profesi není zcela lehké. A to právě proto, že v České Republice není hrazena práce porodní asistentky z veřejného zdravotního pojištění jako v jiných zemích západní Evropy (Velká Británie, Německo,..). (Štomerová 2010, strana 17)

5.3.6 Víra a pokora

Víra neznámá jen víra v Boha jako nejvyšší inteligenci nebo moudrost přírody, ale také víra v sebe samé a v ženy. Cílem porodní asistentky je pomáhat na svět novému životu, ochraňovat jej, podporovat vše co ke zdravému vývoji života patří.

Je však důležité, aby porodní asistentka chápala, že lidská moc cokoliv ovlivnit má své poměrně dost omezené hranice, za které nedosáhneme.

Proto by porodní asistentka měla získávat co nejvíce praktických vědomostí především ze svého oboru, ale musí umět přijmout fakt, že všude zasáhnout nemohou a danou situaci zachránit. Z historie víme, že již dřívější porodní báby měly hluboké znalosti svého oboru a dokázaly je efektivně a nejlépe využít. Dokázaly tak ženám pomoci jak nejlépe uměly, ovšem také věděly, že nemohou všechno. (Štomerová 2010, strana 18)

5.3.7 Jazyková vybavenost

Znamená znalost alespoň některého ze světových jazyků používaného v odborných debatách na konferencích a v oblasti výzkumu (anglický, německý nebo francouzský jazyk). Většina odborných mezinárodních konferencí používá angličtinu jako oficiální jazyk, ovšem i většina vědeckých prací je publikována v angličtině. Bez znalosti alespoň jednoho cizího jazyka si bude porodní asistentka jen těžko rozšiřovat obzor vědomostí. Porodní asistentka se tak může i aktivně zúčastnit mezinárodních konferencí a především vyhledat a zhodnotit různé výzkumné práce ve vlastním oboru. Jen tak mohou porodní asistentky odborně růst a pracovat na základě důkazů, nebo-li lege artis. (Štomerová 2010, strana 19)

5.3.8 Schopnost pracovat s technikou

Technika porodním asistentkám v mnoha ohledech pomáhá získávat informace, například internet nebo organizace dne. Ale také pomáhá urychlit spojení mezi porodní asistentkou a těhotnou nebo rodící ženou. (Štomerová 2010, strana 19)

5.3.9 Spolupráce s kolegyněmi

Při práci v komunitním prostředí řeší porodní asistentka širokou škálu problémů žen, dětí, rodiny a komunity. Není v silách porodní asistentky, aby řešila všechny problémy sama a proto je nutné, aby spolupracovala s organizacemi (státními, mimovládními, charitativními), podpůrnými skupinami, mateřskými centry, centry pro mladistvé a svobodné matky, centry pro pomoc týraným ženám, agentury domácí ošetrovatelské starostlivosti a jiné. Cílem takovéto multidimenzionální spolupráce je řešení všech problémů, které ohrožuje zdraví, kvalitu života ženy, dítěte, rodiny nebo komunity. (Marková 2009, strana 17)

5.3.10 Vzdělávání se, supervize?

Porodní asistentka by si i nadále měla zvyšovat svou odbornost a profesionalitu. Povinnost celoživotního vzdělávání zůstala zachována v souladu s čl. 22 písmene b) smě-

nice 2005/36/ES. Každý zaměstnavatel je povinen kontrolovat a plánovat celoživotní vzdělávání svých zaměstnanců. V České Republice se na profesní organizace snaží v zájmu zachování kontinuity celoživotního vzdělávání porodních asistentek v České republice i nadále snažit evidovat a propagovat odborné akce věnované v rámci celoživotního vzdělávání. Profesní organizace se snaží pořádat odborné akce a na svých stránkách propagovat odborné akce a poskytovat jim odbornou garanci. (www.ckpa.cz, online)

Supervize je v současné době věcí svobodné volby avšak, na rozdíl od sociálních pracovníků, nemají zdravotníci supervizi zařazenou jako povinnou součást celoživotního vzdělávání. Porodní asistence patří mezi pomáhající profese a tak je supervize vhodná i pro ně. Skupinová supervize je výhodná, jelikož dodává skupině podpůrnou atmosféru. Členi se mohou podělit o své problémy, obavy a strachy a zjistit, že ostatní porodní asistentky čelí podobným situacím. Porodní asistentky zde mohou těžit z reflexí, zpětné vazby a příspěvků kolegyň, stejně jako supervizorky. (www.unipa.cz, online)

PRAKTICKÁ ČÁST

6 FORMULACE PROBLÉMU

Ideálním způsobem péče komunitních porodních asistentek pečujících o ženy v průběhu těhotenství, porodu a i v šestinedělí je kontinuální péče.

Komunitní porodní asistentky mohou ženu znát od dětství, a tudíž mají možnost vzdělávat ji v oblasti sexuální výchovy, plánovaného rodičovství, ale právě a hlavně v období reprodukce. Bohužel v České Republice komunitní porodní asistence není tolik rozšířená a systém zdravotnictví podpořena. Na komunitní porodní asistentky je tak kladen velký tlak, ať už z hlediska nároků budoucích maminek, vzdělávání nebo například legislativy. Jaké jsou tedy nároky na komunitní porodní asistentky?

7 CÍL A ÚKOLY PRÁCE

7.1 Hlavní cíl

Popsat nároky na komunitní porodní asistentky.

7.2 Dílčí cíle

Představit šíři zodpovědnosti komunitních porodních asistentek.

Popsat realitu vztahů a spolupráce s kolegyněmi.

Přiblížit možnosti a dostupnost dalšího vzdělávání komunitních porodních asistentek.

Popsat realitu komunitní praxe v souvislosti s legislativním rámcem.

Přiblížit nároky klientek na komunitní porodní asistentky.

8 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Jak široká je zodpovědnost komunitních porodních asistentek?

Jaká je realita komunitní praxe porodních asistentek v kontextu legislativního rámce?

Jsou komunitní porodní asistentky nějak omezeny ve výkonu své profese? V čem je možné spatřovat bariéry?

Odpovídají legislativní nároky na komunitní porodní asistentky potřebám praxe?

Jaké jsou vztahy komunitních porodních asistentek s kolegyněmi, lékaři při prenatální péči, porodu, šestinedělí a odborníky v následné péči?

Proč je komunitní porodní asistence marginální typ péče v České republice?

Jak se učí studentky porodní asistence o komunitním prostředí?

Jaké jsou možnosti v dalším vzdělávání komunitních porodních asistentek?

Jaké jsou nároky žen na komunitní porodní asistentky?

9 CHARAKTERISTIKA SLEDOVANÉHO SOUBORU

Pro tento výzkum jsme záměrně vybrali dvě komunitní porodní asistentky, které již mají delší praxi jak v nemocnici, tak i v komunitním prostředí.

Kritéria pro výběr, byla:

- věk od 30 let
- minimálně 10 let praxe. Dále nás zajímalo, kolik let vykonávala svou profesi právě v komunitním prostředí.

Tyto kritéria, byla vybrána z důvodů zkušeností ve výkonu profese komunitní porodní asistence. Participantky několik let pracovaly v nemocničním prostředí, než se rozhodly vykonávat svou profesi právě v komunitním prostředí.

Zajímá nás, kde pracovala, proč si vybrala právě porodní asistenci a jak se dostala na dráhu porodní asistence. Dále v kterých krajích působí a zda je členkou profesní organizace.

Naše první participantka, ve věku 39 let, má bohatou praxi v nemocničním prostředí kde pracovala několik let na pozici vrchní sestry Gynekologicko-porodnického oddělení. Dále se její cesta rozvíjela pomocí dalšího vzdělávání víc ke komunitní porodní asistenci. Po nějaké době porodní asistentka pracovala zároveň v komunitním prostředí i v nemocnici. Rozhodla se ovšem pracovat jen v komunitě. Toto rozhodnutí učinila, jelikož je pro ní důležitá kontinuální péče o ženu v celém jejím období.

Druhá participantka, ve věku 36 let, po ukončení studia nastoupila do malé okresní nemocnice, kde se dostala k podpoře zdravého těhotenství a vedení přirozeného porodu. Již na univerzitě věděla, že se chce věnovat aspoň z části komunitnímu prostředí. Poté co se přestěhovala do jiného města, byla rozhodnutá zapojit se do komunitního prostředí. Pro komunitní prostředí ji natolik pohltilo, že se snaží dále rozšiřovat povědomí o komunitní porodní asistenci. Komunitní porodní asistence a podpora žen je podle ní velmi důležitá a potřebná. Podle naší participantky je důležité, aby se vnímání komunitního prostředí nadále zlepšovalo. Také doufá, že se tato situace bude nadále zlepšovat s možností nahlédnutí do zahraničí a lepšími podmínkami pro porodní asistentky.

10 METODIKA PRÁCE

Pro vypracování bakalářské práce jsme vybrali kvalitativní výzkum.

Pomocí kvalitativního výzkumu si můžeme určit výzkumné otázky, které můžeme modifikovat nebo doplňovat v průběhu výzkumu, během sběru a analýzy dat. V kvalitativním výzkumu vyhledáváme a analyzujeme jakékoliv informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek. (Hendl 2008, strana 50 – 55)

Cílem našeho zkoumání je rozhovor se dvěma komunitními porodními asistentkami kde se snažím jít do hloubky, abych zjistila, jaké nároky na komunitní porodní asistentky jsou kladené. Dále mě zajímalo, jak se porodní asistentka dívá na situaci, která nyní v komunitním prostředí je. Snažili jsme se zmapovat, jaké nároky jsou na komunitní porodní asistentky kladené z pohledu odborného tak i z pohledu žen.

Vybrali jsme si možnost polo-strukturovaného rozhovor, kde klademe otevřené otázky.

Polo-strukturovaný rozhovor představuje seznam otázek, jenž během rozhovoru chce tazatel probrat. Tento seznam má tazateli zajistit, že se skutečně dostane na všechna témata, která chce probrat. Je na tazateli jakým způsobem a v jakém pořadí získává informace.

Náš rozhovor se týká nároků na komunitní porodní asistentky, jaké jsou nároky na vzdělávání porodních asistentek, jak široká je zodpovědnost komunitní porodní asistentky, legislativní nároky. Jaké jsou vztahy s kolegy, zda jsou komunitní porodní asistentky ve výkonu své profese omezeny.

Celý průběh rozhovoru je se souhlasem nahráván na diktafon. Získaný materiál byl přepisován do elektronické podoby. Upřesňování či doplnění otázek probíhalo přes emailovou komunikaci.

S pomocí mých participantek jsem nahlédla do problematiky komunitního prostředí. Mé participantky se snaží zlepšovat podmínky nejen pro komunitní porodní asistentky. Pracují na dalším zlepšování péče poskytované v komunitním prostředí.

11 ORGANIZACE VÝZKUMU

Výzkum probíhal v únoru roku 2019 s jednou z participantek, jsme se domluvily na osobní schůzce v jejím centru. A s další participantkou probíhal výzkum v březnu roku 2021.

Výzkumné šetření s jednou z participantek proběhlo u ní v centru a trvalo přibližně dvě hodiny, druhé šetření probíhalo s přibližnou délkou hodiny a půl. S každou participantkou probíhalo výzkumné šetření zvlášť. Setkání navazovalo na naši emailovou komunikaci, kdy participantka měla představu o výzkumných otázkách.

Zajímal mě hlavně její pohled na nynější situaci v komunitním prostředí, vzdělávání studentek porodní asistence. Jak se staví k zodpovědnosti ve své profesi, legislativním rámcem její profese a vztahy s kolegyněmi.

Polostrukturovaný rozhovor s participantkou byl nahráván na diktafon se svolením participantky. Mé participantce byl podán informovaný souhlas, měla možnost klást doplňující otázky. Poté byli přepisovány do elektronické podoby, pokud jsem potřebovala informace upřesnit, probíhala emailová komunikace.

12 ZPRACOVÁNÍ DAT

Pro zpracování dat jsem používala několik korespondujících metod. Pro rozhovor jsem se rozhodla používat kombinaci diktafonu a pro zdůraznění určitých informací metodu tužky a papíru. Poté byly výsledky zpracovány pomocí MS Word. Byla zde použita metoda otevřeného kódování a kategorizace dat.

13 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

13.1 Rozhovor s první participantkou

Naše setkání probíhalo v centru porodní asistentky na konci mého zimního semestru, roku 2020. Rozhovor byl zaměřen nejen na kontinuální péči porodní asistentky ale také na její pohled ohledně komunitní porodní asistence.

Má participantka v roce 2019 skončila v nemocničním prostředí a tím uzavřela etapu systému. Nyní se rok věnuje jen komunitní porodní asistenci. Ovšem komunitnímu prostředí se věnovala i při výkonu profese v nemocničním prostředí. *„Předtím mě již oslovovaly ženy, které jsem doprovázela k porodu do své porodnice.“* Komunitnímu prostředí se začala věnovat, protože cítila potřebu pracovat se ženami kontinuálně a komplexně. *„Velmi často se teď setkávám se ženami už ve 13.týdnu těhotenství, vlastně po prvním screening. A mám ženy, které navštěvují jen moje služby a nechodí ke svému gynekologovi. To je většinou z různých důvodů, třeba její gynekolog v kraji skončil a ona nenašla adekvátní náhradu. Samozřejmě chodí na ultrazvuky a jiná vyšetření do nemocnice. A pak jsou ženy, které mají svého gynekologa a jsou s ním spokojené a ke mně chodí jen na pohovory, sestavujeme spolu porodní přání a bavíme se hodně po psychické stránce. U mě na poradně tráví ženy hodinu. Hodně spolu mluvíme, vyslechnu, co by si žena přála, saháme na břicho, zjišťujeme polohu miminka v břichu, napojujeme se na miminko. Zkoušíme vizualizace a samozřejmě uděláme základní poradnu.“*

Mé participantce bylo 39 let.

V roce 2000 maturovala jako Všeobecná sestra a hned šla studovat Porodní asistenci. V roce 2001 jim přerušili studium, pro malý zájem, takže dostudovala v roce 2005. *„V podstatě jsem v praxi od roku 2001 plně a umožnili mi potom rovnou pracovat na gynekologickém oddělení, i když jsem nebyla ještě porodní asistentka.“* V praxi je 20 let a z toho dva roky jen v komunitě. *„Ke konci mé práce v nemocnici jsem již měla své klientky, které za mnou jezdily. Neměla jsem to tady, svoje centrum mám dva roky. Předtím jsme se spíš někde scházely, například u nich doma.“* Dále mě zajímalo, kde dříve pracovala a jak se dostala k práci v komunitním prostředí. Dříve pracovala ještě v jiné nemocnici. *„Tam jsem pracovala v podstatě 16 let. A z toho 7 let na pozici Vrchní sestry Gynekologicko-porodnického oddělení. A v další nemocnici jsem pracovala 3 roky jako Vrchní sestra.“*

Do této nemocnice nastupovala rovnou na pozici vrchní sestry Gynekologicko-porodnického oddělení.

Ke komunitnímu prostředí jí vedlo její vlastní přesvědčení. Již dlouhou dobu nad komunitním prostředím přemýšlela. *„Už jsem o tom přemýšlela hodně dlouho. Když jsem dělala v nemocnici tak jsem si říkala, postavíme tady nový pavilon. Já to tady zajedu a ve 40 končím v systému, protože systém mě ničí. Ke komunitě jí vedlo dnešní fungování nemocnic, Rozhodla se proto, že by ve 40 letech ráda pracovala jako komunitní porodní asistentka. „Mě vadí dělat nesmyslné věci a bohužel v systému je těch nesmyslných věcí spousta. Systém nám neumožňuje, poskytnout ženám to co potřebují. Je to nějakým směrem nastavené, když to děláte jinak, tak se jim prostě nehodíte.“ Porodní asistenci si záměrně nevybírala. „To bylo, protože jsem chtěla studovat po všeobecné sestře a tohle se zrovna otevíralo. Určitě jsem nikdy nepřemýšlela, že budu dělat porodní asistentku. Jako malá jsem chtěla dělat kuchařku.“ Odpovídá zcela uvolněně a s úsměvem porodní asistentka. „Ale moje maminka to nechtěla. Chtěla, abych měla maturitu, takže jsem si udělala všeobecnou sestru.“ Ovšem nechtěla mít vystudovanou jen střední školu, takže pak se nabízela porodní asistence. Ta ji natolik uchvátila, že si udělala Bc. i Mgr. v tomto oboru. „Baví mě to, je to moje srdeční záležitost. Úplně nechtěně a tak to má být. Jak to bývá, vítr nás zavane tam, kde máme být, tak u mě to tak bylo.“*

Potom co porodní asistentka mluví o své profesi s láskou a vnímá velkou potřebu žen o kontinuální péči. Ptám se na její dojezdovou vzdálenost a v kterých krajích působí. *„Působím v Karlovarském kraji. Především! Ale protože tady nemám vstřícnou porodnici, tak s ženami jezdím daleko.“* Povzdechne si. *„Jezdí do Kadaně, což mám zhruba hodinu cesty. Je to nějakých 65 km. Jezdím do Rakovníka, což je přibližně hodina a čtvrt, zhruba 90km. A jezdím do Plzně, což je na stejno.“* Vypráví, že byla oslovena i ženou ze Strakonice, Jihlavy. *„S ženou z Jihlavy už jsem jednou rodila a ona si pro svůj druhý porod vybrala Jihlavu, tak jsme jely do Jihlavy.“* Ovšem toto je pro ní jen okrajová péče. V těchto krajích přímo nepůsobí, ale pokud má možnost ženě pomoci, ráda jí poskytne svou péči. Na druhou stranu hovoří o časové náročnosti těchto výjezdů a také o finanční náročnosti pro ženy, jelikož porodní asistentce proplácení cestu. *„Dělám to omezeně. Ale byla bych moc ráda, kdyby tady v kraji byla porodnice, do které bych s čistým svědomím mohla jet, ale teď prostě není.“* Jelikož porodní asistentka vypráví, o svých cestách za ženami z celé České Republiky. Zajímá mě tedy, jaké služby tedy poskytuje, co vše ženám nabízí a s čím se na ní mohou obrátit. *„V podstatě poradny, poradenství, předporodní kurzy Jemného zrození.*

Doprovázím k porodu. Poskytuji masáže, pomáhám třeba dost často v ideální poloze jejich miminka, aby porod byl co možná nejlepší.“ Také se rozhoduje poskytovat ženám různé rituály, které by jim mohly pomoci zpracovat různé situace před porodem, ale i po porodu. *„Je toho hodně co bych mohla a chtěla dělat, ale čas na to úplně není.*“ Také mluví o domácích porodech, které vzhledem k legislativě, neposkytuje. S ženami jezdí do porodnice, ovšem pokud je potřeba poskytnout první pomoc. *„K domácím porodům nechodím. Pokud se něco děje jsou to akutní záležitost, to znamená první pomoc.*“ Tato situace není pro porodní asistentku příjemná, vypráví o porodu. Se ženou byla doma a připravovaly se na odjezd do porodnice. Když měly odjet do porodnice, praskla ženě voda a začala ihned rodit. *„Zavolaly jsme záchranku. Žena rodila opravdu překotně a přístup v nemocnici byl hrozný. Bohužel zde byli výčitky, že to byl plánovaný domácí porod, ale tak to opravdu nebylo. Bylo to opravdu nepříjemné.*“ Celá tato situace porodní asistentku moc mrzí a snaží se tyto situace vždy řešit. Řeší to i s profesními organizacemi. Ptám se tedy zda je členkou profesní organizace. *„Ano.*“ s úsměvem pokračuje dál. *„Jsem viceprezidentka jedné profesní organizace.*“ Samotná situace je velmi těžká. Při vznikající komoře porodních asistentek se jedná o spoustu práce a času. *„Každý týden teď schůzujeme a domlouváme se, co bude a nebude a jakým způsobem máme vystupovat. Je to těžké, abychom něco zmohly a abychom profesy porodní asistence udržely a posílily.*“ Často se názory komunitních porodních asistentek rozcházejí s názory nemocničních porodních asistentek. I když mají vystudovaný stejný program, v tomto případě se názory často rozbíhají. *„Je těžké, že nemáme jednotný názor ve společnosti porodních asistentek a navenek tím působíme špatně.*“ Moje participantka pracovala dlouho jako nemocniční porodní asistentka a tak je její pohled v daném tématu hodně široký. *„Z jedné strany je to o nějakém strachu a zodpovědnosti, z druhé strany je to možná i o pohodlnosti. Je to typ – něco tady udělám a za to defakto nezodpovídám. Je to o tom, že neví jaké to je, odpracují 12 hodin a jdou domů. Nemusí řešit další péči o ženu a novorozence. V komunitě to tak není.*“ U mojí participantky mě hodně zaujalo, s jakým zápalem se snaží pracovat a zlepšovat nynější situaci. Snaží se, aby komunitní porodní asistentky měly ze stran profesní organizace podporu. Ovšem ze strany zdravotních zařízení tuto oporu nemají. *„Tak z profesní organizace doufám, že máme!“* směje se. *„Ze stran profesní organizace podporu máme, tu si zajišťujeme. Ale ze strany ambulantního gynekologa nebo porodnice podporu nemáme.*“ Zajímám se i o podporu a spolupráci s pediatry. *„S pediatry nekomunikuji, ale samozřejmě když ženy přijdou po ambulantním porodu a mají vyšetření dítěte komunitní porodní asistentkou tak to odsuzují.*“ Její profesní organizace nabízí různé dokumenty, které se dají využít. *„Máme různé doku-*

menty třeba negativní revers, porod, informované souhlasy, anamnézy, dohody o péči.“ Ukazuje různé dokumenty. „*Dokumentaci máme dobře legislativně zpracovanou. Takže ji používáme.*“ Mají také Dokument o vyšetření dítěte. Po ambulantním porodu s tímto dokumentem pracuje. Ovšem pediatri je často neberou na vědomí a tento dokument vyhodí. „*Pediatr ho vzal a vyhodil se slovy ,To nepotřebuji. ‘ přitom tam byly informace za 3 dny o miminku! Jak se chová, jak prosperuje.*“ Tento dokument prý pediatr nechtěl brát v úvahu. Vnímám, že to mojí participantku velice mrzí. „*Je to škoda. Je to moje práce, kterou dělám. Udělám jí dobře, protože v kompetencích mám péči o dítě do 28 dnů věku života. A oni nám ty kompetence berou.*“ Zajímám se, proč podle mé participantky se tyto situace dějí. „*Protože to jsou samozřejmě i jejich kompetence, my jim je nebereme. Máme v tomto bodě stejné kompetence, ale nemůžou nám je brát, jelikož nám je vyhláška dala tak je můžeme dělat.*“

13.1.1 Jak široká je zodpovědnost komunitních porodních asistentek.

V další části našeho rozhovoru mě zajímá zodpovědnost a kompetence komunitních porodních asistentek. Toto je něco co by moje participantka nerozdělovala. Kompetence komunitních i nemocničních porodních asistentek jsou stejné. Podle mé participantky musí porodní asistentka pracovat stejně, nezávisle na tom kde pracuje. „*To je něco co bych právě nerozdělovala. Prostě porodní asistentka je jedna porodní asistentka. A je jedno, kde pracuje. Ať už pracuje v komunitě nebo v nemocnici. Měla by pracovat stejně.*“ Přitom hlavní vlastností by podle mé participantky měla být u porodní asistentky trpělivost. „*Vše je o trpělivosti. Ať se to týká otěhotnění, termínu porodu – musíme být trpělivé, čekáme, kdy miminko přijde na svět. A při porodu je to to samé.*“ Má participantka se zamýšlí. Přitom by porod nikdy neměl být ohraničený. „*Ano v knihách je uvedeno, že u prvorodičky trvá přibližně 8-12 hodin, ale otázkou je kdy začala první doba porodní. To nikdo neumí stanovit, je spousta žen, které poprvé píchne a už si myslí, že je to porod. Pak je spousta žen, které třeba zavolají, že je píchlo v podbřišku a ono je tam 8cm.*“ Podle mé participantky v takových situacích žena neví, kdy porod začal. Často je toto velmi individuální, proto je trpělivost největší výsadou porodní asistentky. „*Další vlastnost je třeba důvěra. Ženy nám dost důvěřují a tak bychom neměly zklamat jejich důvěru. Měly bychom být otevřené všem možnostem, jelikož ženy jsou různé a každá má jiný směr. Nemohu říct, že každou ženu mohu doprovodit k porodu. Já si ženy, vybírám stejně jako ony mě. U té první schůzky si nepovídáme třeba ani o porodu, těhotenství, ale povídáme si všeobecně. Říkám jim, ať si to nechají týden projít hlavou a potom mě informují, zda mojí péči chtějí. Já jim zase napí-*

ši, zda ji mohu splnit. Je to jako najít partnera, s kterým si nerozumíte a chcete s ním prožít ty nejdůležitější okamžiky. Takže vlastnosti vlastně jsou od té trpělivosti, přes důvěryhodnost, otevřenost až po chtít tuto práci vykonávat. To je asi ta nejdůležitější, protože od té se vše odvíjí. “ Moje participantka se ke své zodpovědnosti v zaměstnání staví přímo. „Já ji přijímám samozřejmě.“ Dávám své participantce za pravdu, že jsme každý za něco zodpovědný. Dále se odkazuje také na zodpovědnost rodičů. Komunikuje s nimi o zodpovědnosti, kterou nesou. „Mluvím s nimi o tom a oni vědí, že já za ně nenesu žádnou zodpovědnost, to je přeci na každém z nás. Umět se rozhodnout, sama za sebe a nést si za to odpovědnost jde přeci ruku v ruce.“ Zcela uvolněně mluví o kompetencích rodičů, kteří znají i kompetence porodní asistentky. „Mluvíme o tom, že já jim mohu poradit, nebo jim mohu dát možnosti. Ale zodpovědnost za to co si vyberou je prostě na nich. Mám ráda vědomé rodiče, kteří rozhodnutí dělají za sebe.“

13.1.2 Jaká je realita komunitní praxe porodních asistentek v kontextu legislativního rámce.

Obracím se na mou participantku s otázkou právě zmíněných kompetencí komunitní porodní asistentky dle WHO a platné legislativy. „Tak to je spousta kompetencí. Když to shrnu a vezmu to velmi jednoduše, protože kompetence jsou ve vyhlášce na stránku a půl. Když se na to podívám zcela jednoduše, spadá tam fyziologické vedení těhotenství, fyziologického porodu, fyziologického šestinedělí a také fyziologického novorozence, což znamená a dítě do 28. dnů života. A to je velmi zjednodušeně řečeno, protože to zahrnuje spousty činností. Od vedení poradny, péči o ženu ve všech cyklech nebo stádiích života, reprodukční zdraví, předporodní kurzy až po fyziologický porod, který můžeme vést samy, péči o dítě, kojení, šestinedělí. Takže kompetence jsou obrovské.“

13.1.3 Jsou komunitní porodní asistentky nějak omezeny ve výkonu své profese.

V čem je možné spatřovat bariéry.

Z toho také vyplývá, co všechno může komunitní porodní asistentka vykonávat. „Poradny, psychické podpory, těhotenské kurzy, laktační poradenství.“ Často se ovšem porodní asistentky setkávají s faktem, že samotné ženy neví, co mohou po porodní asistenci chtít. Proto má participantka píše články v časopisech, aby seznámila ženy s profesí porodní asistentky. „Snažíme se dělat i různé pikniky s porodní asistentkou a informovat veřejnost, ale bohužel často to začíná u té odborné veřejnosti, kdy i ta bohužel v podstatě neví, co může porodní asistentka vykonávat. A v podstatě když řeknu v nemocnici porodním asistentkám, že jsem měla ženu na poradně tak se mě ptají, o jakou poradnu se jedná. To je velký problém, že často ani samotná odborná veřejnost neví, že to máme v kompetencích. Například

moje ženy jsou u svého gynekologa, třeba 15 minut. U mě jsou na poradně hodinu, mluvíme zde o všem.“

13.1.4 Odpovídají legislativní nároky na komunitní porodní asistentky potřebám praxe.

Názor mé participantky na legislativní nároky u technického vybavení a zázemí komunitní porodní asistentky je složité. V této profesi je podle ní velká byrokracie a to znesnadňuje tuto profesi. *„Legislativa a byrokracie je v ČR obrovská a to ne jen u komunitních porodních asistentek, ale i nemocniční porodní asistentky mají velkou byrokracii. A dnes daleko víc času nám zabere právě dokumentace než individuální péče o ženu.. Je to velká škoda. A dnešní vybavení komunitní porodní asistentky asi není až tak hrozné a myslím, že se do něj dokážeme vejít a dokážeme to splnit. Tedy to co dnes ukládá legislativa a uvidíme se změnou zákona o komoře, jak to bude dále. Já jsem v komisy pro vznik tak vím, že můžeme nějaké věci změnit a snažíme se je urovnat tak, aby to bylo splnitelné. Ovšem na druhou stranu, aby porodní asistentka měla možnost tu péči poskytovat dobře, což je důležité a je to vlastně základ.“* Také nyní probíhá rozšiřování EET na služby komunitní porodních asistentek. Má participantka se snaží veškeré podmínky splnit a snaží se najít v tomto rozšíření nějaké pozitivum. *„Já politice moc neholduji a ani se do toho nechci moc pouštět, takže věřím, že zavedení EET má pro republiku nějakou výhodu, proč bychom to jinak dělali. Nejsem úplný odpůrce všeho, abych hned říkala jak je zavedení něčeho špatné a na nic. Snažím se najít si v tom to pozitivní. Lze to udělat i tak, aby to bylo pro porodní asistentku schůdné.“*

Legislativa také umožňuje, aby žena navštěvovala jen porodní asistentku a nechodila k lékaři. Ovšem zde by se podle ní měly ženy dělit do potřebných skupin, které vyhodnocují riziko v těhotenství. *„Jsou to kompetence porodní asistentky. Žena si může péči vybrat. Nemusí navštěvovat v těhotenství gynekologa na běžné poradny. Samozřejmě na ultrazvuky dám ženě doporučení, aby absolvovala 3 screeningové ultrazvuky, protože to jsou důležité ultrazvuky. A je jen na ní jestli toho využije nebo ne.“* Má participantka v legislativní úpravě praxe vidí určité mezery a spoustu věcí by upravila. *„Zákon je velmi obsáhlý a je tam spousta věcí, které jsou potřeba změnit. Je potřeba na tom ještě pracovat.“*

13.1.5 Jaké jsou vztahy komunitních porodních asistentek s kolegyněmi, lékaři při prenatální péči, porodu, šestinedělí a odborníky v následné péči.

V další části našeho rozhovoru jsem se ptala na samotné vztahy s kolegyněmi. Bohužel v kraji má participantka nemá skoro žádné kolegyně. Tato situace je pro mou participantku velmi tíživá. *„Já bych měla dobré vztahy, kdybych zde nějaké kolegyně měla. Ale tady v kraji bohužel nemám. Ráda bych zde měla nějakou kolegyni.“* Ovšem ani vztahy s lékaři, když doprovází ženu do porodnice, nejsou jednoduché. *„No třeba v jedné porodnici mám teď čerstvý špatný zážitek. Ale nejsou všichni takový. V jedné porodnici už mě znají a s doktorem tam vycházím dobře.“* Vztahy s gynekology v jejím kraji jsou různé. Někteří gynekologové v kraji znají mou participantku, vědí, že svou práci odvádí dobře a při práci se snaží spolupracovat. *„Snažím se péči nezdujovat, protože mi to přijde zbytečné. Pokud žena chce chodit ke svému gynekologovi tak je to naprosto v pořádku a ke mně chodí třeba jen na nějaké konzultace. Je to i zátěž pro systém, pokud žena čerpá ze svého pojištění a chodí na prohlídky, tak proč by potom měla jít na kontrolu ke mně.“* U pediatrů se, ovšem často setkává s nepochopením. *„Pediatři ve směr nejsou ztotožnění s tím, co děláme, s tím, že máme kompetence starat se o novorozence. S tím bývá většinou problém v porodnicích.“*

Smlouvu s ambulantním gynekologem, který by doporučoval její služby a předepisoval návštěvy v šestinedělí, nemá. *„Ne. To je bohužel další problém. Máme na toto přímo kódy od pojišťoven a může je žena v šestinedělí využít, ale musí je mít předepsané gynekologem. Pro pojišťovnu je to ovšem preskripce takže tvrdí, že za tuto vyžádanou péči musí platit, aby ji pojišťovna mohla proplatit porodní asistence. Proto nemám smlouvu s žádnou pojišťovnou, protože těch kódů, je málo a stojí to hodně vyřizování, bohužel nemáme žádnou podporu ze stran Ministerstva. Bohužel žena si tuto péči musí stejně zaplatit, aby to pojišťovna proplatila porodní asistence, a tady v okrese Vám ji bohužel žádný gynekolog nenapíše.“*

Bohužel spolupráci s kolegyněmi v kraji nemá, proto drží nepřetržité služby pro své klientky. *„Žádnou spolupracující kolegyni nemám, nemám s kým držet 24 hodinové služby. Držím 365 dnové služby. Nestřídám se s nikým, bohužel nemám s kým.“*

13.1.6 Proč je komunitní porodní asistence marginální typ péče v České Republice.

Marginální typ péče se nabízel jako další téma s mou participantkou. Zajímalo mě, zda si myslí, že je komunitní porodní asistenci v ústraní. A proč si myslí, že tomu tak je. *„Je to možná i nadvládou lékařů v ČR. Je to smýšlením naší společnosti. Jelikož to tak*

prostě před 30 lety bylo nastaveno a my v tom bohužel dále pokračujeme. A ten impuls vždy musí jít odspoda, takže když půjde od těhotných žen tak se to začne měnit. Protože pokud není poptávka tak není nabídka. Pokud ženy nebudou chtít komunitní péči tak nebudeme nucené svoji práci vykonávat. Já ve svých předporodních kurzech působím na ženy. Snažím se je informovat. Ale dělám to i ze shora a působím na odbornou veřejnost jako ze strany naší profesní organizace. I my jako porodní asistentky musíme bojovat za svoje kompetence a musíme je prosazovat. Pokud tohle nebudeme měnit my samotné, tak se to nezmění. Takže je potřeba působit z obou stran a někde se sejdeme. Najednou třeba zjistíme, že se někde potkáme. I s lékaři se v mnoha kompetencích prolínáme, ale lékař by měl nastoupit, když těhotenství nebo porod není fyziologický. Do té doby by o ženu měla opravdu pečovat porodní asistentka. A to je problém našeho porodnictví v ČR. Gynekologové mají třeba 5000 nasmlouvaných žen a ženě se nemůžou tolik věnovat. Přeci za 15 minut jí nedají to co, bychom jim mohly dát my. Je škoda, že pojišťovna hraď péči lékaře a nehradí péči porodní asistentky. Takže kdyby se možná změnil systém úhrady péče pojišťovnou, tak se změní spousta dalších věcí.“ Má participantka má svojí provozovnu, kde ji mohou ženy navštěvovat. V nedávné době si rozšiřovala své kompetence a provádí i masáže žen. Díky tomu svou provozovnu rozšířila. Ukazuje rukou po provozovně. „Tady mě navštěvují ženy. Někdy za ženami jezdím, pokud je to pro ně komfortnější. Zase je to o té individualitě. Některá žena nechce, abych jela k ní domu, protože tam má tu svojí intimitu, takže přijede sem za mnou. A některé ženy nechtějí nikam jezdit. Takže je to hodně individuální a o tom to vlastně celé je – ať ony samotné si vyberou, která péče je pro ně ta nejlepší a která jim je příjemná. Mě osobně by také nebylo příjemné, aby ke mně domů někdo jezdil. Radši bych za někým přijela do příjemného prostředí. Ovšem zase pro mě jako porodní asistentku je dobré, že zase ženu poznám blíže a daleko komplexněji. Poznám, jak žije, jak se stravuje. Měla jsem v tom v určitém období blok, protože jsem nechtěla ženám zasahovat do toho soukromí, ale k tomu porodu to prostě patří. Jelikož je prostě potřebujete poznat dokonale, abychom věděly jak k nim přistupovat při porodu.“ Dle legislativy má komunitní porodní asistentka mít určité vybavení. Proto mě zajímá jaké má participantka vybavení v provozovně. V provozovně se nachází masážní stůl a já se ptám na další vybavení. „Když tady dělám poradny tak mám dva kufříky. V nich mám v podstatě veškeré vybavení, které potřebuje porodní asistentka na vedení poradny. Od ultrazvukového detektoru ozev po proužky na moč, krejčovský metr, ambuvak, když by se cokoliv dělo u překotného porodu. Také mám kyslíkovou láhev a další. Jsem dostatečně vybavená. S výbavou porodní asistentky je to také složité. Nově se upravuje v zákonu o komoře, kdy se snažíme prosadit,

co by porodní asistentka měla mít. Zatím nám to ukládá vyhláška. Jsem registrovaná jako poskytovatel zdravotnických služeb u krajského úřadu a oni po nás chtějí také určité základní vybavení. Někdo si to představuje vybavení, jaké mají v nemocnici, takto si to představovala třeba matrikářka, se kterou jsem toto téma řešila. Neustále se mě ptala, zda mám svoji nemocnici. Já bych nemusela mít provozovnu, jelikož chodím za ženami domů, ale jelikož se věnuji i předporodním kurzům, masážím tak proto jsem si zřídila provozovnu. Samozřejmě je to pro porodní asistentku velká zátěž, jelikož musí platit nájem. A pokud by chtěla dělat jen komunitní porodní péči tak si nemůže tohle dovolit, neuživí se. Proto dělám masáže, předporodní kurzy, proto jsem teď podepsala smlouvu s jednou porodnicí. Je to daleko víc věcí, které musíme dělat, abychom se uživily. Ale čistě komunitní porodní asistentka na malém městě nemá šanci se uživit, tedy pokud dělá čistě jen v porodnictví.“

Zájem žen o péči komunitní porodní asistentky v kraji je podle mé participantky různý. Snaží se vytvářet různé pikniky a setkání s porodní asistentkou, aby zvedla zájem žen. „Snažila jsem se i o piknik s porodní asistentkou v květnu, o který bohužel nebyl moc zájem. A když ženy přijdou tak se hodně diví, že tohle všechno může dělat porodní asistentka. Nevědí, že mohou navštěvovat porodní asistentku. Potom co získají potřebné informace, mají obrovský zájem o tuto profesi. Myslím si, že u nás by se uživilo i víc komunitních porodních asistentek, ale muselo by se to dostat více do podvědomí žen. Já nemám nikde žádnou reklamu. Ani nemám kontakt u profesní organizace. U profesní organizace mám jen jméno, ale nemám tam osobní kontakty. Jelikož jsem se toho ze začátku hodně bála. Protože klientek jsem měla hodně a někdy už jsem dospěla k tomu, že jsem je musela odmítnout. A to úplně není můj styl a neumím je odmítnout. Takže pak se přivedu do situace, kdy nevím co dřív a mám najednou v termínu 3 ženy. A to se snažím nedělat. Celkově by, ale mohl být zájem žen vyšší. Je to dané tím, že je to hrazená péče a ne každá žena si to může dovolit. Takže bohužel dneska jsem už tak daleko, že dávám svou péči na splátky, prostě aby ženy, které o to stojí a nemají na to finance, tak aby si to mohly dovolit. Protože si myslím, že je to pro ně velmi důležité.“

13.1.7 Jak se učí studentky porodní asistence o komunitním prostředí.

S mojí participantkou jsme také řešily nynější vzdělávání studentek porodní asistence. Toto téma má participantka vnímá jako problémové. „Já si myslím, že v některých zemích je jednoznačně na vyšší úrovni. My se snažíme, nechci říct, že je úplně špatné, to určitě ne. Ale dnes vidím, že studium je jen první krok. Bazální úroveň toho co by si měla ta porodní asistentka v životě naučit.“ Podle mé participantky je studium jen začátek. A je

nutné, aby se komunitní porodní asistentka dále vzdělávala. Je důležité, aby se dále rozvíjela ve svém oboru a rozšiřovala své znalosti, ovšem po ukončení studia by měla být porodní asistentka schopna pracovat samostatně, se všemi svými kompetencemi. „*Dnes se otevírá mnoho možností. A myslím, že se to hodně mění nebo se to bude muset měnit. Možná vznikne zákon o komoře porodních asistentek, který nám dá možná jiný nadhled. Dnes vidím, že vzdělávání je lepší než za nás, ale rezervy tam pořád jsou. Dnešní studentky by měly jít do komunity, protože se mohou stát komunitní porodní asistentkou. Dejme jim teď ve studiu možnost, aby věděli, co to znamená a obnáší. Ať jsou komplexní porodní asistentky. Myslím si, že ze školy by měla vyjít porodní asistentka, která je schopná se postavit se všemi kompetencemi a je schopná s nimi pracovat. Zatím toto nefunguje. V komoře se bavíme o tom, že porodní asistentka bude mít 3 roky zaškolení, aby mohla pracovat ve všech kompetencích jako porodní asistentka. Ale proč? Přece jsem studovala 3 roky porodní asistenci a získala jsem tyto kompetence. Tak proč se mám další 3 roky zaškolovat, abych získala plné kompetence. Tomu úplně nerozumím.*“ Studentky by podle mé participantky měly mít možnost navštěvovat komunitní prostředí se zkušenou porodní asistentkou. „*Nevidím sice, jaký máte školní plán, ale tohle by bylo řešení. Teď je problém, že komunitní porodní asistentky nejsou registrované pro vzdělávání. A vy můžete absolvovat praxe jen v zařízeních, které jsou registrované. Pro porodní asistentku je to zase práce navíc. Naše péče je z určitého pohledu složitá. Mohu si Vás pozvat na poradny, ale já mám poradny nepravidelně. Navíc té péče není tolik, protože ženy vyhledávají spíše péči hrazenou zdravotní pojišťovnou.*“ Studentkám, které přemýšlejí o komunitním prostředí, doporučuje další vzdělávání, všeobecný rozhled a komplexnost péče. „*Já si ani teď nemyslím, že dělat jen v komunitě je výhra. Všeobecný rozhled a komplexnost péče je nejdůležitější.*“ Důležité také je, aby se studentka chtěla stát komunitní porodní asistentkou. *Doporučila bych se zamyslet nad tím, jestli je to pro ně něco co chtějí dělat. A pokud ano, tak si najít porodní asistentku, která to dělá ráda, baví jí to a svoji práci dělá komplexně.*“

13.1.8 Jaké jsou možnosti v dalším vzdělávání komunitních porodních asistentek.

Při rozhovoru s participantkou a díky přechozím otázkám se proto nabízí další téma. Jelikož vztahy a služby s dalšími kolegyněmi v kraji nemá. Zajímalo mě, zda navštěvuje kurzy nebo workshopy. Dle mé participantky je velice důležitá resuscitace novorozence, kterou by každá komunitní porodní asistentka, měla navštěvovat jednou ročně. „*Snažím se je stíhat. Naše profesní organizace má skvělé kurzy. Třeba resuscitace novorozence je pro nás důležitá, takže se snažím tento kurz navštěvovat. A potom jsou to pro mě*

další rozšiřující kurzy. Ted' právě například rekvalifikační kurz maséra, dále bych chtěla kraniosakrální terapii. " V profesi komunitní porodní asistentky je také hodně důležité předcházení syndromu vyhoření a v tomto případě vhodné využívání supervizí. „Ano využívám možnosti supervizí. Jako členka jedné profesní organizace mám možnost využívat supervize. Scházíme se přibližně čtyřikrát ročně, máme supervizora a je to hodně důležité. Jak pro mě samotnou tak pro tuto profesi. Je to prevence vyhoření. Je fajn dozvědět se, že to má někdo stejně jako vy nebo někdo pro to má nějaké řešení. Takže supervize doporučuji všem.“ Důležitá je také inspirace. Má participantka se snaží čerpat i ze zahraničních zdrojů. „Ráda navštěvuji semináře například s Marisou, která je tradiční porodní bába z kanárských ostrovů. A vždy se snažím si z toho vybrat to nejlepší pro mě a mé klientky. Moje učitelky, když jsem začínala s komunitním prostředím, byly porodní asistentky, se kterými jsem se seznámila.“ Má participantka vzor v profesi porodní asistentky nemá, snaží se od každé porodní asistentky čerpat to nejlepší pro své klientky. „Vzory úplně nemám. Od každého si vezmu něco, co se mi hodí do praxe a pro moje klientky. Je spousta žen, které mě inspirovaly a dále inspirují. Ať už právě Marisa, Anička Kohutová, Katka Hrubá, Ivana Königsmarková, Maruška Vnoučková, Magda Ezrová, těch žen je opravdu spousta, které prošli mým životem. A každá tam něco zanechala. Chci být sama sebou, nechci být někým jiným.“

13.1.9 Jaké jsou nároky žen na komunitní porodní asistentky.

V neposlední řadě jsme se věnovaly tématu nároků klientek na komunitní porodní asistentky. Zajímalo mě, které ženy se o péči mé participantky zajímají *„Většinou vědomější ženy, které o tom přemýšlí. Které neberou první informace, co jim přijde pod ruku, ale přemýšlí nad tím.“* Také se jedná o ženy, které mají určitou zkušenost a touží, aby další zkušenost byla jiná. *„Nebo ženy, které už se jednou zklamaly a chtějí to teď jinak. A občas jsou to ženy, které mají negativní zážitek. Také jsou to ženy, které chtějí něco navíc.“* Ovšem péči mé participantky navštěvují i prvorodičky, které se o své možnosti zajímají a vnímají porod přirozeně. *„Samozřejmě jsou to i prvorodičky, které přemýšlejí o tom, že porod není nemoc a mohou z toho mít hezký zážitek. Takové klientky mě často vyhledávají. Dnes už se dá říct, že doprovázím jen ženy, které projdou mým kurzem. Abych věděla, že mají informace a jsou naladěné podobně jako já. Mohu jim tím splnit jejich přání.“*

Má participantka nepodepisuje se ženami žádné smlouvy. *„Nepodepisuji. Vždycky je to o důvěře, celý vztah mě a té rodiny. Nejen ženy, ale i partnera a děti. Je skvělé, že se seznamuji i s dětmi. Když chodím do rodiny, je pro mě důležité, aby i děti semnou měly dobrý*

vztah. Protože když pak dojde k porodu a dítě je tam s námi tak potřebuji, abych se dokázala postarat i o něj, když partneři potřebují být spolu nebo kdyby se cokoliv dělo. Takže důvěra je pro mě důležitá.“ Uvědomuje si, že smlouva a chránění své osoby před případným napadením a soudním sporem je na místě. Ovšem svým klientkám natolik věří, že zatím nemá potřebu tuto smlouvu předkládat.“ *Samozřejmě si ji mohu vytvořit, ale v tuhle chvíli jí nepotřebuji. Zklamala jsem se pouze dvakrát, kdy mi ženy nezaplatily a asi k tomu měly nějaký důvod a nehodlám se s nimi o to přít. Takže těch pár případu, ve kterých jsem se zklamala, plně respektuji a uvědomuji si je. Bohužel si myslím, že mě tato smlouva ani před ničím nechrání. Jsem si jistá, že tu péči dávám takovou, abych se nemusela bát soudních sporů. Tedy mluvíme furt o mé péči. Samozřejmě je to něco jiného u plánovaných domácích porodů tam samozřejmě chápu, když smlouvy podepisují. Bohužel už jsou i případy kdy jim ani smlouvy nepomohly k tomu, aby nedostaly pokutu.“*

Přítom nároky žen na komunitní porodní asistentky jsou rozmanité. *„Některé opravdu mají potřebu, aby to byl člověk, který jim vyhovuje úplně ve všem. Nyní mám takovou klientku, která vyžaduje, abych byla její kamarádka. Může mi zavolat kdykoliv, může se na mě spolehnout. Některé ženy navazují opravdu silný kamarádský vztah, řekla bych až rodinný. A spousta žen řekne po porodu, že patřím do jejich rodiny. A s některými se setkávám i dál.“* Ptám se, zda to tak vnímá i má participantka. *„Musím to tak cítit, pokud to tak necítím tak to nedělám. Mám ženy, se kterými se kamarádím dál. Jiné ženy chtějí opravdu jen péči u porodu a nic jiného nepotřebují. Potřebují cítit takovou tu jistotu, že se mají na koho obrátit. Ale i z nemocnice mám pár žen, které mi do dneška píšou.“* Dle legislativy by si komunitní porodní asistentky měli vést deník spokojenosti s péčí. Ovšem často recenze ženy píše právě na sociální síte a na stránky mé participantky. *„V dnešní době sociálních sítí to v určitém měřítku nahrazuje zpětnou vazbu. Takže spoustu těchto věcí mám v telefonu.“* Ptám se, zda má uvedené i výsledky spokojenosti, těžké případy nebo těžké případy. *„Nesepisují, oni se mi dost zarývají.“* Hodně často záleží, jakou péči porodní asistentka nabízí. *„Nechodím cíleně k domácím porodům, ale asi kdybych k nim chodila tak si tohle samozřejmě vedu. Tam je to potom potřeba samozřejmě i do supervize.“* V nedávné době měla čerstvou zkušenost při doprovázení k porodu. Kdy i má participantka potřebovala tuto situaci vnitřně vyřešit. V tomto jí pomohla supervize, kterou navštívila, aby toto trauma zpracovala. *„Nebylo zde vše úplně v pořádku a dělo se tam něco z čeho jsem si i já odnesla trauma, tak jsem to potom zpracovávala na supervizi. Ovšem takovéto příběhy se nezapomínají. Když jsem pracovala přímo v nemocnici a stalo se nám něco takového, tak jsme si*

potom s personálem sedli a rozebrali, co jsme mohli udělat jinak, co byla příčina. Tohle je potřeba udělat skoro u každého porodu. Je potřeba tohle zhodnotit, zamyslet se nad tím abychom příště postupovali jinak.“

13.2 Rozhovor s druhou participantkou

Setkání s participantkou probíhalo v letním semestru třetího ročníku. Zajímalo mě, jak se má participantka dostala ke své profesi a jak to vidí do budoucna.

Má participantka po dokončení vysoké školy nastoupila do malé okresní porodnice ve svém kraji. Kde pracovala na pozici porodní asistentky tři roky. Díky tomu se dostala k přirozenému vedení porodů a k podpoře zdravého těhotenství. Nicméně se jednalo o klasickou práci na služby. Vždy mou participantku lákalo vést předporodní přípravu nebo kurzy. Ovšem ve městě kde pracovala, tato pozice již byla obsazená zkušenou porodní asistentkou. *„Občas mě vzala na své kurzy, ale měla takové renomé, že jsem si netroufala v tomto městě otevřít svoje služby. Respektovala jsem ji.“* Poté se přestěhovala do jiného města, kde dále pracovala v soukromém sektoru. *„Chyběly mi porody. Kontakt s tím, že někomu pomáhám.“* Proto se rozhodla pro založení své praxe.

Mé participantce tento rok bude 36 let. Nyní bude v praxi 13 let a z toho devět let se věnuje komunitnímu prostředí.

Má participantka začínala pracovat v malé okresní porodnici. *„Bylo zde zhruba 500 porodů za rok.“* Poté co se přestěhovala do jiného města, měla možnost vést předporodní kurzy. *„Díky mé práci jsem měla volné odpoledne a tak jsem se mohla věnovat kurzům.“*

Porodní asistenci si vybrala víceméně náhodou. Nedostala se na obory, které chtěla. *„Obory, které jsem chtěla studovat byli ekologie a učitelství na 1. stupni ZŠ. Poté jsem šla na druhé kolo přijímacích zkoušek na obor porodní asistence. Ve zdravotnictví jsem nikdy nechtěla pracovat. Měla jsem z toho obrovský respekt. Říkala jsem si, že nejsem ten typ, když se něco stane, nechci za to nést zodpovědnost. Ovšem natolik mě tento obor zlákal, že jsem se šla učit a hrozně mě to chytlo.“*

Má participantka působí na malém městě. Díky vizitce na stránkách UNIPY, ženy ví, kde působí. Často jí kontaktují ženy z jejího okresu. Ovšem, kontaktují ji i z jiných krajů. *„Kontaktují mě i z jiných krajů zda bych se jim nemohla věnovat třeba po ambulantním porodu, toto ovšem odmítám, protože je to daleko. V jednom z kurzů jsme o tom mluvily a dojezdová vzdálenost komunitní porodní asistentky by měla být přibližně 50km, aby stihla*

dojet v jakékoliv situaci včas. Například při kontrole v první době porodní, nebo aby stihly spolu jet do porodnice.“ Má participantka tyto akutní služby neposkytuje, ovšem nabízí i online konzultace. Preferuje kontakt osobně a ve svém kraji. „Líbí se mi, že mě kontaktují ženy, které mě znají. Často se na mě obracejí s tím, že jsou již po druhé těhotné. Často je potkávám a znám i jejich členy rodiny, se kterými jsem se díky porodu seznámila. Zním je již několik let a je to hezké. Líbí se mi, že to není tak anonymní jako ve velkém městě, ale jsem opravdu část komunity.“

Má participantka nabízí ženám nejen předporodní, ale i poporodní služby. „Porody doma nedělám a zároveň kvůli mé práci momentálně nenabízím ani doprovod do porodnice. Jeli-kož nemohu díky mému momentálnímu zaměstnání odcházet z důvodů porodu. Tak nemohu zklamat ženu. Samozřejmě nelze jí říct, že momentálně s ní do porodnice jet nemohu.“ Má participantka se také věnuje cvičením pro těhotné, návštěvám v šestinedělí, laktacnímu poradenství, nošení v šátku a další. „Občas mám i klientky, které nejsou ještě těhotné, ale plánují to a hledají svou porodní asistentku dopředu. Měla jsem i klientku, která měla strach z porodu z důvodů ukázky porodu na Základní škole. Nemohla dlouho otěhotnět, měla strašnou fobii. Po nějakém čase se této fobie zbavila. Mám radost, že už jsou ženy, které vědomě hledají svojí porodní asistentku a již před porodem s ní pracují. Vnímám to jako velký krok ve vnímání naší profese.“

Další otázkou bylo, zda je má participantka členkou profesní organizace. „Ano, jsem. Naše profesní organizace nabízí i mapu porodních asistentek, kde si ženy mohou vybrat svojí porodní asistentku ve svém kraji, což je super. Musím říct, že přes tuto mapu mě najde do-cela dost maminek. Dále nám poskytuje různé kurzy, workshopy a supervize.“

Máte jako komunitní porodní asistentka nějakou podporu, ať už ze strany profesní organi-zace nebo například zdravotních zařízení? Další otázka byla, zda má komunitní porodní asistentka nějakou podporu, ať už ze strany profesní organizace nebo zdravotního zařízení. Celá tato situace mou participantku mrzí. Myslí si, že je to komplikované. Ovšem věří, že se to zlepší. „Je to dlouhá cesta, nejdřív jsem byla naivní a věřila, že to půjde. Ovšem zjis-tila jsem, že je lepší obklopit se lidmi, kterým stoprocentně věříte. Radši jich mít okolo sebe méně, které dobře znáte. Tohle mi vyhovuje. Ze začátku jsem měla pocit, že musím být čle-nem různých skupin a musí být aktivní. Jenže dost času jsou tam lidé, které z Vás vytáhnou energii a nepředají vám další. Už to takto dál nechci, jsem vyčerpaná, proto jsem se roz-hodla to změnit. Nechci se neustále obhajovat, proč dělám ve své profesi určité kroky. Dělá

mi to radost a vyhovuje mi to. Nepotřebuji svou práci někomu obhajovat. Až jednou budu stará, chci si říct, že jsem to dělala dobře. Stalo se to součástí mého života a už se to nedá oddělit. Jsem hrdá na to, že jsem porodní asistentka.“

13.2.1 Jak široká je zodpovědnost komunitních porodních asistentek.

Jaké povahové vlastnosti by podle Vás měla mít porodní asistentka pracující v komunitním prostředí? Podle mé participantky by porodní asistentka měla dělat svou profesi hlavně srdcem. *„Musí to cítit. Energie každého z nás je jiná. Někdo cítí od začátku, že se chce zaměřit na novorozence, jiný chce být čistě u porodu. A další z možností je právě komunita. Kde je důležité vnímat příběh ženy. To na své práci miluji, vidím, jak se žena vyvíjí. Jak se v určitých aspektech mění a to já mám ráda. Nejsem stavěná na jednorázové anonymní setkání, to mě nenaplňuje. I kdyby to byla jedna žena za rok, tak mi to stačí. Budu si ji pamatovat celý život.“* Další z vlastností je být zodpovědná. *„To co slíbím ženě, musím splnit.“* Důležité je také nedělat to za peníze, ale umět si o ně říct. *„Máte s tím hodně práce a času proto je důležité umět si říct i o peníze, i když Vám to dělá radost.“* Jako další důležitou vlastnost porodní asistentky, podle mé participantky, je být komunikativní. *„Je dobré umět zvládat konflikty. Rozhodně trénovat krizové situace. Dále rozhodně psát si statistiky a najít si ve své profesi kolegyni, se kterou mohu sdílet. Vzdělávat se, mít pokoru a hranice, rozhodně nevstupovat do něčeho co nemohu ovlivnit. A rozhodně, šířit své znalosti dál, mít radost, že mohu své znalosti předat dál.“*

Svoji profesní zodpovědnost má participantka přijímá. *„Snažím se pracovat tak, abych byla zodpovědná. To znamená dobré plánování času, reálné požadavky na sebe i od svých klientek, zodpovědný přístup k péči o ženy.“*

13.2.2 Jaká je realita komunitní praxe porodních asistentek v kontextu legislativního rámce.

Kompetence dle WHO a legislativy jsou podle mé participantky jasně dané. *„Již studentky by měly znát svoje kompetence a legislativní rámec. Máme spoustu kompetencí a všechny jmenovat by bylo na hodně dlouho. Ovšem v základu se jedná o fyziologické vedení těhotenství, porodu, šestinedělí. Také je to například péče o fyziologického novorozence. Ovšem naše kompetence sahají do celého života ženy, od edukací dívek o jejich těle až po péči o ženu v klimakteriu.“*

13.2.3 Jsou komunitní porodní asistentky nějak omezeny ve výkonu své profese.

V čem je možné spatřovat bariéry.

Díky legislativě a kompetencím stanoveným WHO vyplývá, co vše může porodní asistentka vykonávat. *„Jak už jsem řekla, jedná se například o edukaci dívek, žen nebo rodin či celé komunity. Je to například vedení poraden, cvičení nebo kurzy předporodní přípravy. Bariéry ze strany legislativy nespatřuji. Spíše je problém ve vnímání komunitní porodní asistence v ČR.“*

13.2.4 Odpovídají legislativní nároky na komunitní porodní asistentky potřebám praxe.

Podle mé participantky jsou legislativní nároky na technické vybavení, zázemí a rozšíření EET na služby komunitních porodních asistentek jsou v základu a je potřeba dále pracovat na jejich zkvalitnění. *„Myslím si, že by se Česká republika měla v organizaci komunitní porodní asistence orientovat podle známých zahraničních zemí, kde tento systém funguje (Holandsko, Velká Británie, Německo). Není možné něco vytrhávat z kontextu a nařizovat opatření, a přitom tento druh péče nijak nepodpořit. Je potřeba celoplošná změna, jasná koncepce, cíle. EET se dá vyřešit i převodem plateb na bankovní účet, to nevidím jako hlavní problém a bariéru komunitní péče. Myslím si, že je podstatné provádět opakovaná výzkumná šetření cílená na význam a přínos komunitní péče porodních asistentek.“*

Zákon ženám umožňuje navštěvovat komunitní porodní asistentku a nechodit k lékaři avšak bylo by na místě selektování rizikových žen, tak jak je tomu například v Anglii. *„Zákon neukládá, že těhotná žena musí navštěvovat lékaře, a ne komunitní porodní asistentku, případně naopak. Vše je spíše o proplacení daných služeb zdravotními pojišťovnami. Ty samozřejmě upřednostňují péči lékařskou, se kterou mají dlouhodobé smlouvy. Pokud by porodní asistentky měly smlouvy se zdravotními pojišťovnami, neměl by v tom být problém. Je poměrně hodně žen, které chodí v těhotenství na kontroly ke své porodní asistentce a k lékaři jen na nezbytné testy (krevní testy, ultrazvuk). Vždy záleží také na domluvě se samotným lékařem. Přibývá i zdravotnických zařízení, kde si péči o těhotné ženy vedou porodní asistentky a lékaře volají ke speciálním vyšetřením či konzultacím.“*

V legislativní úpravě by se má participantka více zaměřila na postavení porodních asistentek, které by měly stát za všemi svými kompetencemi. *„To je na mne poměrně těžká otázka. Více bych ukotvila postavení a prestiž porodních asistentek v ústavě. Dále se přikláním k jasně vymezeným kompetencím a jejich umožňování v praxi (např. samostatné vedení fyziologických porodů, samostatná péče o těhotné ženy, komunitní péče). Také bych navr-*

hovala zřízení povinné supervize pro zdravotníky a propracovaný systém dalšího vzdělávání, například různé specializace. Samozřejmě bych prosazovala vznik porodních domů a center a také podporuji právo ženy na možnost volby místa porodu, včetně porodů doma. Porody doma bych ošetřila tak, aby porodní asistentky mohly pracovat v týmu a mohly kdykoliv přejít do porodnice či porodního centra. Je potřeba také nastavit standardy péče v porodní asistenci, odstupňovat péči porodních asistentek a povolání také regulovat.“

13.2.5 Jaké jsou vztahy komunitních porodních asistentek s kolegyněmi, lékaři při prenatální péči, porodu, šestinedělí a odborníky v následné péči.

Jaké máte vztahy s kolegyněmi ve Vašem kraji? Má participantka je ze vztahů s kolegyněmi ve svém kraji dost smutná. „Když jsem začínala, neměla jsem žádnou kolegyni, kterou bych vyzpovídala a kontaktovala ohledně naší profese. Nebyl, kdo by mi poradil, mé vrstevnice v praxi byly v nemocnicích a komunitě se nevěnovaly. Mohu říct, že spousta kolegyň komunitou i opovrhovaly. Pro ně porody a zvláště v takových těch uznávanějších porodnicích byly prostě top. Když jsme se jednou za čas potkaly, zajímaly se, co vlastně dělám. Řekla jsem jim, že se konečně dostávám trochu do komunity, bylo to vždy na okraji zájmu. Řekli mi, že je to dobré, ale není to to hlavní. Kdo nejde k porodu jako by nebyl.“ Má participantka se po škole snažila kontaktovat další porodní asistentky, které se věnují komunitnímu prostředí. Ovšem nikdo jí nechtěl poradit. „Jedna porodní asistentka mi stručně odepsala, že je moc ráda o můj zájem o komunitní prostředí. Ovšem, je to její know how a každý si na to musí přijít sám. Byla jsem dost zklamaná a nevěděla koho jiného se zeptat. Celkově vztahy s kolegyněmi nebyly uspokojující. Spíš byly zraňující. Bohužel je to dáno zakořeněným socialistickým myšlením. I když mi už jsme to nezažily tak to máme v sobě zakořeněné. Bohužel starší porodní asistentky vidí mladší kolegyně jako konkurenci. Nechtějí jim předávat svoje znalosti, možná mají strach, proto se chtějí chránit. Také ze stran státu zde není žádná podpora pro porodní asistentky.“

S reakcemi lékařů, když jde do porodnice se ženou je má participantka smířená. Ženy mají při porodu své kompetence a je potřeba toto ženám připomínat. Doufá, že se tato situace bude i nadále zlepšovat. „Většinou to není přijímáno úplně bez povšimnutí, ale řekla bych, že se situace zlepšuje. Přibývá více žen, které chtějí mít u svého porodu porodní asistentku nebo dudu. Někdy se však v porodnici necítím já sama dobře, když nemohu do porodního procesu aktivně zasáhnout, protože nejsem zaměstnancem dané porodnice. Je pro mne pak těžké doprovázet ženu u porodu a nemoci jí aktivně pomoci ze své pozice.“

Vztahy s pediatry, gynekology v jejím kraji je podle mé participantky neutrální. „*Nemohu mluvit za ostatní kolegyně, je to hodně individuální, záleží také na známostech. Já bych řekla, že mám vztahy takové průměrné, ani negativní, ani vyloženě pozitivní, velmi blízké.*“

Nemá žádnou smlouvu s ambulantním gynekologem, který by využíval její služby a doporučoval mou participantku ženám například v šestinedělí.

Má další otázka byla jakou má participantka spolupráci s kolegyněmi a zda drží 24 hodinové služby. Má participantka se snaží spolupracovat se svými kolegyněmi, avšak vztahy jsou pro ní hodně složité. „*Ze začátku to bylo příjemné. Měly jsme domluvu, že to budeme dělat společně. Když bude potřeba tak za sebe zaskočíme, poradíme se. S kolegyněmi jsme si po čase přestaly rozumět a najednou jsme pracovaly za sebe.*“ Nyní se nevěnuje domácím porodům ani doprovodu do nemocnice. „*Když jsem se svou kolegyní něco vymyslela, aby se naše profese dostala do podvědomí lidí. Chtěla jsem, aby věděli, že i komunitní porodní asistentky tady jsou. Dle odhadů je asi jen 10% porodních asistentek v komunitním prostředí. Bohužel tomu odpovídá i naladění. Když někomu řeknu, že jsem komunitní porodní asistentka často si myslí, že vedete domácí porody. Nebo často mou práci znevažují a myslí si, že to dělám kvůli penězům a chci si tím přivydělat. Tak trošku nechápu podstatu toho, že tu tato část naší profese chybí, přitom je tak potřebná.*“

13.2.6 Proč je komunitní porodní asistence marginální typ péče v České Republice.

S mou participantkou jsme se v další části rozhovoru bavily o pocitech, které má vůči vnímání komunitní porodní asistence. Zajímalo mě, zda má pocit, že je komunitní porodní asistence v ústraní a proč si myslí, že tomu tak je. „*Ano, bohužel mám tento pocit. Dlouho jsem přemýšlela nad tím proč tomu tak je. Došla jsem k závěru, že je to způsobeno systémem, který tu dřív byl. Bohužel v době socialismu se spousta věcí neřešilo. Ovšem dnešní starší generace má tuto dobu hluboko zakořeněnou.*“

Má participantka má svoji provozovnu u sebe doma. Pokud mají ženy zájem, mohou mou participantku navštívit u ní v provozovně, ale navštěvuje ženy i u nich doma. „*Ze začátku jsem si založila svoji živnost, vedenou jako volnou na živnostenské úřadě. Ovšem to jsem nemohla dělat porodní asistence, jelikož k tomu nebyl příslušný dokument. Tato živnost se vztahovala k poradenství, edukaci a péči o rodinu. Tuto živnost si může založit každý. Takto jsem začala dělat zejména laktační poradenství. Poté jsem se rozhodla založit svoji soukromou praxi, zjistila jsem, že to není tak těžké. Byla jsem na jednom setkání v naší profesní organizaci a v té době si kladlo tuto otázku víc kolegyně. Díky tomu jsme došli k závěru,*

že není tak těžké založení, stačí se zaregistrovat na Zdravotním odboru určitého krajského úřadu, zaplatíte poplatek, předložíte trestní bezúhonnost a také čestné prohlášení o tom kde bude vaše provozovna. V té době jsem byla vdaná, kontaktní pracoviště jsem měla u nás doma a musel s tím souhlasit i můj manžel.“

Když začínala se svou praxí, nevěděla jaké vybavení má mít ve své provozovně. *„Neměla jsem vůbec nic. Nevěděla jsem kde začít! Žádnou brašnu, neměla jsem ani kolegyni, kterou bych kvůli vybavení kontaktovala.“* Jednou se rozhodla, že chce pracovat v komunitě a zakoupila si brašnu. *„Měla jsem svůj seznam, co vše potřebuji koupit. Zašla jsem do lékárny a nakoupila sterilní rukavice, sterilní převaz. Dále jsem si nakoupila tlakoměr, fonendoskop, proužky na moč, teploměr. Po čase přibily aroma oleje, ultrazvukový snímač srdečních ozev plodu, gel na tento snímač a další. Ovšem teď když chodím k ženám, беру si jen pár věcí. Moje brašna je hodně těžká a já nejsem aktivní řidička.“*

Zájem o péči komunitní porodní asistenci v jejím kraji je velký. Ženy mou participantku kontaktují na základě vizitky na stránkách profesní organizace nebo také díky jejím webovým stránkám. *„Myslím si, že v našem kraji je zájem o komunitní porodní asistentky poměrně velký. Je tu nedostatek komunitních porodních asistentek, poptávka je velká. Na druhou stranu jsou tu nastavené hodně represivní tendence pro kontrolu komunitních porodních asistentek. Necítím dostatečnou podporu komunitních porodních asistentek ze strany Krajského zdravotnictví. „*

13.2.7 Jak se učí studentky porodní asistence o komunitním prostředí.

Jaký máte názor na vzdělávání porodních asistentek v České republice? Doufá, že vzdělávání porodních asistentek v České republice se bude nadále rozvíjet a zlepšovat. *„Vzdělávání porodních asistentek se snaží přinášet trendy v oboru, ale horší je to s praxí. Zde vnímám velký časový posun oproti vyspělým zemím. Veškeré novinky se dlouho ověřují, zdravotníci jim nevěří, většina je neochotná pracovat tzv. podle evidence-based medicine.“*

Podle mé participantky chybí možnost studentkám navštěvovat komunitní prostředí se zkušenou porodní asistentkou. *„Ano, toto je určitě výzva do budoucna. Mělo by se stát standardem, že komunitní porodní asistenci si studentky mohou vyzkoušet již během své praxe tak, jak tomu je například ve Velké Británii, Holandsku... není na tom nic trestného, nejedná se zdaleka jen o problematiku domácích porodů, ale také o péči o rizikové těhotné ženy, ženy a novorozence po porodu, včetně podpory laktace.“*

Studentkám, které přemýšlejí o komunitním prostředí, by ráda doporučila další vzdělávání a navštěvování kurzů. Podle mé participantky je důležité, aby porodní asistentka znala své hranice. *„Komunitní porodní asistentka musí znát hranice, kam může vstoupit a kam nemůže. A to je právě rozdíl mezi porodní asistentkou a doulou. Dula dělá vše, když to myslí dobře a nenese za to žádnou zodpovědnost. Dělá to beztrestně, to co by porodní asistentka chtěla třeba dělat, ale má strach. Musíte se naučit jak do toho vstoupit a udržet svoji profesionalitu tak, aby Vás to nezranilo. Neustále se vzdělávat, zkoušet to. Číst si zahraniční zdroje, najít si někoho s kým to můžete sdílet. Protože to je hodně obohacující.“*

13.2.8 Jaké jsou možnosti v dalším vzdělávání komunitních porodních asistentek.

Má participantka navštěvuje různé kurzy a workshopy. Ráda cestuje a zajímá se o profesi komunitních porodních asistentek v jiných zemích. *„Jezdím na různé workshopy do Anglie a dalších zemí. Ovšem i u nás jsou zajímavé kurzy a workshopy.“*

Profesní organizace nabízí možnost supervizi, které mohou nejen porodním asistentkám pomoci při zpracování různých situací, které v této profesi mohou nastat. *„Oficiální supervizi jsem zatím nevyužila, ale určitě bych jí uvítala. Profesionální supervizi nahrazuji často rozhovorem s mými kolegyněmi. Přiznám se, že mi tyto rozhovory dost často pomohou zpracovat mnoho událostí a emocí. Také si píši svůj profesní záznamník, mám zde zapsané náročné případy z mých počátků praxe v komunitě.“*

Má participantka doporučuje čerpat inspiraci ze zahraničních zdrojů. *„Komunitní porodní asistenci mají zahraniční publikace dobře zpracovanou. Celkově doporučuji čerpat ze zahraničí, jelikož péče porodních asistentek je v některých zemích hodně propracovaná.“*

V oblasti porodní asistence má spoustu vzorů, avšak snaží se vždy o čerpání toho nejlepšího pro sebe a její klientky. *„Od školy mi byla vzorem Zuzana Štromerová. Jako další vzor je mi Marisa Alcalá.“*

13.2.9 Jaké jsou nároky žen na komunitní porodní asistentky.

O její péči nemá zájem určitý typ žen. Zajímají se o služby, které nabízí z různých důvodů. *„Nemohu říci jeden jediný jmenovatel. Jsou to ženy různého věkového rozpětí, vzdělání i sociálního zázemí. Většinou jsou to ale ženy, které stojí o individuální přístup porodní asistentky a mají svoji představu o těhotenství, porodu a šestinedělí.“*

Některé komunitní porodní asistentky podepisují se ženami smlouvy. Chrání se tím případnému napadení nebo soudním sporům, avšak má participantka smlouvy se ženami ne-

podepisuje. „*Musím se přiznat, že toto nedělám. I když vím, že je to doporučené. Děláním prohlášení o GDPR. Mám připravené informované souhlasy, ale zatím jsem v praxi necítila potřebu použít. Vždy máme vše na ústní bázi. Nikdy jsem nezaznamenala nějakou stížnost na můj profesní postup. Vše je o komunikaci, vždy se snažím ženám vše vysvětlit, poskytnout jim dostatek objektivních informací a respektuji také jejich právo volby v postupu péče.*“

Objevuje se čím dál více žen, které znají své kompetence a chtějí si za nimi stát. Nároky klientek na komunitní porodní asistentky podle mé participantky jsou hlavně respekt a důvěra mezi komunitní porodní asistentkou a ženou. „*Myslím si, že ženy od své komunitní porodní asistentky očekávají, že právě bude ta jejich. To znamená, že bude respektovat jejich přání, jejich cestu. Také si ženy jistě přejí, aby komunitní porodní asistentka byla dobře profesně zdatná, komunikativní, zodpovědná a důvěryhodná. Myslím si, že každá žena má právo si vybrat svoji porodní asistentku a je fajn, když si vzájemně sednou. To nemusí být samozřejmost a je to zcela v pořádku. Je potřeba se nejdříve seznámit, zjistit, zda mají obě ženy podobné hodnoty a vnímání porodnické péče.*“

Má participantka si vede svůj deník spokojenosti. Vede si i svoje statistiky předporodních příprav. Hodnotí v nich například procento císařských řezů „*Mám poměrně vysokou úspěšnost, že z mé přípravy vzejde vaginální porod a ženy i kojí. Vždy se o to snažím. Myslím si, že je důležité psát si svoji revizi a reflexy.*“

DISKUZE

Bakalářská práce je zaměřená na nároky, které jsou kladené na komunitní porodní asistentky.

Snažíme se porozumět komunitním porodním asistentkám a jejich vnímání zodpovědnosti, legislativy, vztahů a spoluprací s kolegy. Zajímalo nás také vnímání dnešního vzdělávání studentek a další vzdělávání komunitních porodních asistentek. Dále jsme se snažily přiblížit nároky žen na komunitní porodní asistentky. Participantky jsme navštívily v jejich centru, kde probíhal celý rozhovor, přiblížily nám jejich péči nabízenou ženám.

V rámci diskuze jsme analyzovaly výsledky výzkumného šetření a porovnávaly je s odbornou literaturou.

Hlavní cíl bakalářské práce je popsat nároky na komunitní porodní asistentky. Veškeré potřebné informace jsme získaly pomocí polostrukturovaného rozhovoru. Naše první participantka se ve věku 39 let, v roce 2018, rozhodla skončit etapu systému a začala se naplno věnovat komunitnímu prostředí. Komunitní prostředí navštěvovala okrajově již při práci v nemocnici. Měla potřebu poskytovat ženám pomoc a komplexní péči. Důvodem jí byla potřeba kontinuální péče ve své profesi. Díky změně zaměstnání a spolupráci s jinými porodními asistentkami se začala věnovat přirozenému vedení porodu. Díky kolegyním začala více nahlížet do komunitního prostředí. Po nějaké době měla své klientky a skloubila tak nemocniční prostředí s komunitou. Ovšem její touhou bylo ve 40 letech zcela opustit zdravotnický systém a věnovat se již jen komunitnímu prostředí. Toto se jí povedlo v jejích 38 letech, kdy si založila svou soukromou praxi.

Druhá participantka ve věku 36 let, se věnovala komunitnímu prostředí již 9 rokem. V praxi byla již 13 let a začínala pracovat v malé okresní nemocnici, kde se dostala k přirozenému vedení porodu a podpoře zdravého těhotenství. Poté začala pracovat v soukromém sektoru, avšak chyběl jí kontakt a pocit, že někomu pomáhá. Proto se rozhodla vykonávat svou profesi v komunitním prostředí. Naše druhá participantka se neměla na koho obrátit. V jejím okolí nebyla porodní asistentka, která by jí pomohla zahájit profesi v komunitním prostředí. Ze začátku nevěděla jak se v komunitním prostředí pohybovat a jaké nároky jsou kladené legislativou pro výkon porodní asistentky v komunitním prostředí. V té době se o komunitní prostředí začalo zajímat více porodních asistentek tak přišli na to jak zahájit svou soukromou praxi, dle legislativy.

První dílčí cíl byl, jak široká je zodpovědnost komunitních porodních asistentek.

Naše participantky se shodly, že důležitou vlastností porodní asistentky je zodpovědnost. Obě participantky svou profesní zodpovědnost přijímají.

Naše první participantka se odkazuje také na zodpovědnost rodičů. Nabízí rodičům informace a dává jim různé možnosti, informuje je o jejich kompetencích i o kompetencích porodních asistentek. Podle první participantky je zodpovědnost porodních asistentek stejná a nezáleží na tom, kde svou profesi vykonává. Jako další důležitou vlastnost udává trpělivost. Právě trpělivost je podle naší participantky největší výsadou v její profesi. Trpělivost je důležitá, nejen když chce žena otěhotnět, ale třeba i při porodu. Další důležitou vlastností je důvěra. Podle naší participantky je důležitá důvěra, otevřenost, důvěryhodnost a touha tuto profesi vykonávat.

Podle naší druhé participantky je také důležité dobré plánování času, mít reálné požadavky na sebe i klienty a mít zodpovědný přístup k péči o ženu. Vidí důležitost v tom, aby komunitní porodní asistentka vykonávala svou profesi srdcem. V komunitě důležité poznat ženu a vidět ji kontinuálně. Ráda pozoruje jak se žena ve svých aspektech a rolích mění a vyvíjí. Důležitou vlastností podle participantky je i komunikativnost, zvládání konfliktů. Rozhodně je důležité trénovat krizové situace, psát si statistiky. Mít kolegyně, se kterými může rozebrat různé situace. Dále si myslí, že je důležité další vzdělávání, mít hranice a dál šířit své znalosti.

S výsledky Bezděkové (2011, s. 47), která uvádí, že při řešení dilemat se snaží participantky o změnu pracovních podmínek, při kterých se řídí především svědomím, životnímu zkušenostmi, empatií a standardy ošetrovatelské péče se naše výsledky výzkumu shodují.

Druhý dílčí cíl byl popsat realitu komunitní praxe v souvislosti s legislativním rámcem.

Obě participantky se shodují, že kompetence jsou jasně dané legislativou. Kompetence porodních asistentek jsou široké, od fyziologického vedení těhotenství, porodu a šestinedělí až po péči o fyziologického novorozence. Jsou to například vedení poradny, péče o ženu ve všech stádiích života, reprodukční zdraví, předporodní kurzy až po fyziologický porod. Shodují se na možnosti perinatálních poraden komunitní porodní asistentky, bez toho, aby žena navštěvovala lékaře. Zákon neukládá, že žena musí navštěvovat lékaře. Avšak dle obou respondentek je důležité selektování rizikových žen a návštěva ostatních vyšetření

v těhotenství. Participantky vnímají, že je komunitní porodní asistence v ústraní. Jako důvod uvádí vnímání systém, který tu dříve byl. Vybavení participantek je takřka shodné jelikož je dané legislativou.

První participantka uvádí, že ženy často neví, co mohou komunitní porodní asistentky vykonávat. Proto se věnuje psaní článku o porodní asistenci. Snaží se informovat jak ženy, tak odbornou veřejnost o kompetencích porodních asistentek.

Druhá participantka uvádí, že již studentky by měly znát své kompetence dle legislativy. Uvádí, že je důležitá edukace dívek, žen, rodin i celých komunit. Bariéry nespaturuje, uvádí, že je problém spíše ve vnímání komunitní porodní asistence v ČR. V legislativních nárocích na praxi komunitní porodní asistentky nevidí problém, avšak udává, že by se ČR měla orientovat dle známých zahraničních zemí, kde tento systém funguje (Holandsko, Velká Británie, Německo). Dle naší druhé participantky není možné něco vytrhávat z kontextu, nařizovat opatření a přitom tento druh péče nepodpořit. Je důležitá celoplošná změna, jasná koncepce, cíle Důležité je provádět opakovaná výzkumná šetření cílená na význam a přínos komunitní péče porodních asistentek. Participantka by se v legislativní úpravě zaměřila na postavení porodních asistentek, které by měly stát za všemi svými kompetencemi. Ukotvila by postavení a prestiž porodních asistentek v ústavě. Vymezila by jasně kompetence a umožnila jejich využití v praxi. Dále by navrhla povinné supervize pro zdravotníky a další vzdělávání. Podpořila by vznik porodních domů a center. Podporuje právo žen na možnost volby místa porodu.

Dle výzkumného šetření Žaludové (2016, s. 100) která uvádí, že by mělo dojít k podpoře komunitních porodních asistentek. Měly by mít zajištěné kvalitní celoživotní vzdělávání, aby mohly působit profesionálně, směřovat k profesní seberealizaci v oblasti komunitní péče a byly ochotny převzít zodpovědnost za svou práci se naše výsledky výzkumného šetření shodují.

Třetí dílčí cíl byl popsat realitu vztahů a spolupráce s kolegyněmi.

Participantky uvádí malé zastoupení komunitních porodních asistentek, proto ve svém kraji nemají kolegyně, se kterými by mohly navazovat vztahy a spolupráce. Přitom se shodují na neutrálních vztazích s lékaři a odborníky v následné péči. Nemají smlouvy s ambulantními gynekology, kteří by využili jejich služby. Ze strany státu necítí podporu pro porodní asistentky.

První participantka uvádí špatné vztahy se zdravotníky v některých nemocnicích. Vztahy s gynekology jsou podle ní různé, ale s některými se snaží spolupracovat. Snaží se svou péči nezdvajovat. S pediatry uvádí špatné vztahy z důvodů neztotožnění s kompetencemi.

Druhá participantka uvádí, že jsou vztahy s kolegyněmi složité. S kolegyní, která naší participantku zastupovala, si přestala rozumět a začaly pracovat jednotlivě.

Výsledky našeho výzkumu byly shodné s Žondeckou (2019, s. 70), která uváděla, že veřejnost nemůže mít vysoké mínění o porodních asistentkách, když nejsou podporovány právě základem, jako je Ministerstvo.

Čtvrtý dílčí cíl byl přiblížit možnosti a dostupnost dalšího vzdělávání komunitních porodních asistentek.

Obě participantky se dále vzdělávají a navštěvují workshopy a další kurzy. Rozšiřují své kompetence. Snaží se čerpat ze zahraničních zdrojů. V oblasti porodní asistence mají spoustu vzorů. Udávají, že je důležité navštěvovat supervize a dále se vzdělávat.

První participantka každý rok navštěvuje kurz resuscitace novorozence. Toto je podle ní velmi důležité v profesi porodní asistentky.

Druhá participantka udává, že komunitní porodní asistence je dobře zpracovaná v zahraniční publikaci. Navštěvuje workshopy v zahraničí, uvádí, že si píše profesní deník, kam si zapisuje náročné případy.

Výsledky výzkumu byly shodné s výzkumem Boudové (2011, s. 63), která uvádí velký zájem porodních asistentek o další vzdělávání.

Pátý dílčí cíl byl přiblížit nároky klientek na komunitní porodní asistentky.

Podle našich participantek mají o jejich péči zájem různé ženy. Ani jedna z participantek nepodepisuje se ženami smlouvy i když si uvědomují, že je to doporučeno. Uvědomují si možnost chránění smlouvou před případným soudním sporem. Odkazují se na důvěru, kterou se ženou mají.

První participantka uvádí, že o její péči mají zájem vědomější ženy, které se zajímají o možnosti a informace nebo ženy které mají již nějakou zkušenost. Podle naší první participantky nyní doprovází ženy, které projdou jejím kurzem. Jako důvod udává vědomí toho, že ženy mají informace a jsou podobně naladěné jako naše participantka. Nároky žen jsou

rozmanité. Podle naší participantky mají některé ženy potřebu navázání blízkého vztahu. V některých případech to vnímá i sama participantka. První participantka si výsledky spokojenosti nezapisuje, neposkytuje služby vedení domácího porodu, proto si nevede deník. Recenze naší participantce píše ženy přímo na její stránky. Případy z praxe se jí zarývají, ty nejtěžší řeší supervizi.

Druhá participantka udává, že o péči mají zájem ženy, které chtějí individuální přístup porodní asistentky a mají svojí představu o těhotenství, porodu a šestinedělí. Naše druhá participantka podepisuje se ženami prohlášení o GDPR. Udává, že je důležitá komunikace se ženami, objektivní informace a možnost volby poskytnuté péče. Důležité pro naši druhou participantku je respekt a důvěra mezi komunitní porodní asistentkou a ženou. Dalšími nároky žen je podle participantky také profesní zdatnost, komunikace, zodpovědnost a důvěryhodnost.

Výsledky našeho výzkumu se v této otázce shodují s výsledky Vrlové (2014, s. 47). Ve své práci uvádí, že ženu porodní asistentka provádí celé těhotenství, jsou v individuálním kontaktu a navozují blízké vztahy, porodní asistence umožňuje poznání sociálního prostředí a vazeb, potřeb a přání ženy.

Doporučení pro praxi

1. Dle legislativy a WHO jsou jasně dané kompetence porodních asistentek. Komunitní porodní asistentky jsou dnes v ústraní. Některé komunitní porodní asistentky mají od Krajských úřadů v místě, kde působí výňatek v bodech toho, co mohou vykonávat. I když je legislativa jasně daná, problém je ve výkladu zákona. Doporučily bychom jasné vymezení kompetencí a umožnění vykonávat profesi porodním asistentkám v celém jejím rozsahu.
2. Další problém spatřujeme v informovanosti žen a odborné veřejnosti. Bohužel ani odborná veřejnost mnohdy neví, co komunitní porodní asistentky můžou vykonávat. Proto bychom doporučily informovat ženy a odbornou veřejnost a rozšířit tak podvědomí o komunitní porodní asistenci.
3. Komunitní porodní asistentky většinou znají ženu od začátku těhotenství. Mohou vidět určité náznaky případných komplikací. Pokud by komunitní porodní asistentky byly začleněné do porodnických týmů, mnohdy by se tak dalo určitým komplikacím vyhnout, zlepšilo by to kvalitu péče. Doporučily bychom umožnit ženám

kontinuální péči a návaznost péče. Podporovat a spolupracovat v péči o těhotnou, rodící ženu či ženu v šestinedělí.

4. Dnes ženy rodí mnohdy neasistovaně bez odborného dohledu doma samotné nebo s doulou a tak se vystavují velkému riziku. Obrátily bychom se na model, který je nastavený v Německu. Proto bychom doporučily umožnit komunitním porodním asistentkám uzavírat smlouvy s porodnicemi. Které by zajistily poskytnutí péče komunitní porodní asistentky, kterou si žena vybrala v porodnicích.

Limity výzkumu

Limitem ve výzkumu byl nedostatek času, pro další výzkum by bylo vhodné lepší rozplánování časové osy, která by vedla k lepšímu rozložení práce. Jako další limit byl nedostatek odborné literatury, která by se komunitnímu prostředí věnovala. A také malé zastoupení komunitních porodních asistentek, díky tomu bylo těžké najít participantku pro rozhovor.

Sebereflexe

Bakalářská práce mi rozšířila povědomí o výkonu činnosti komunitních porodních asistentek. Rozhodně, bych pro další práci se rozhodla pro lepší plánování času. Díky nahlédnutí do komunitního prostředí jsem zjistila jak je tato péče potřebná. Doufám, že v budoucnu i komunitní porodní asistence stoupne na prestiži a komunitní porodní asistentky budou moci svou profesi vykonávat bez jakýchkoli překážek.

ZÁVĚR

Bakalářská práce je zaměřená na nároky, které jsou kladené na komunitních porodní asistentky.

Teoretická část je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola se věnuje vymezením porodní asistence. Jaká je definice porodní asistentky, kompetencím a legislativnímu rámci profese. Dále se zaměřuje na vzdělávání studentek a profesní organizace, které v České republice jsou. V druhé kapitole se zaměřujeme na práci porodních asistentek ve vybraných zemích, jako je Anglie, Německo nebo Rakousko. Ve třetí kapitole je rozebrána samotná komunitní porodní asistence, vymezení pojmů, význam komunity v péči porodní asistentky a aktuální situace v České Republice. Na základě aktuální situace vznikla čtvrtá kapitola, která odkazuje na vlastní praxi komunitní porodní asistentky její péči, založení praxe a vybavení. V poslední kapitole se věnujeme nárokům a vhodným vlastnostem komunitní porodní asistentky, spolupráci s kolegyněmi a dalšímu vzdělávání v profesi.

Cílem praktické části bylo přiblížit nároky na komunitní porodní asistentky a jejich postoj a jejich názor na vnímání profese komunitní porodní asistence. S každou participantkou proběhlo jedno setkání. Setkání probíhalo u participantek v jejich centru. Participantky se snažily přiblížit vlastnosti, které by porodní asistentka pracující v komunitě měla mít. Přiblížit legislativní rámec a nároky, které jsou na ně kladené. Dále nás zajímalo jaké má komunitní porodní asistentka vztahy s kolegyněmi a jak na ní reagují další zdravotníci a další odborníci v následné péči. Tyto vztahy udávaly jako nedostatečné. Nemají okolo sebe lékaře, který by dále doporučil jejich služby. Další část se věnovala tématu marginálního typu péče, obě participantky mají pocit, že je komunitní porodní asistence v ústraní. Věnovaly jsme se také otázce provozovny, jaké mají vybavení a zda je o jejich péči zájem. Bylo zřejmé, že zájem o jejich péči je velký a ženy tuto péči vyhledávají. Obě participantky uváděly, že je důležité vzdělávání studentek a potřeba, aby již studentky znaly své kompetence. Velký důraz dávaly i dalšímu vzdělávání. Participantky se dále věnovaly rozšíření svých dovedností návštěvou kurzů a workshopů a to i v zahraničí. Důležitá podle nich také je supervize, kterou by porodní asistentky měly navštěvovat. Obě měly vzory v zahraničí a čerpaly ze zahraničních zdrojů. Participantky udávaly, různé věkové rozdíly žen, které mají o jejich péči zájem. I když je to doporučeno, nepodepisují se ženami smlouvy. Ve vztahu s klientkou je podle nich důležitá důvěra, jelikož se snaží poskytovat svou péči na vysoké úrovni, nemají potřebu chránit se před případným napadením nebo

soudním sporem. Nároky žen jsou dosti rozdílné. Některé klientky vyžadují blízký vztah s našimi participantkami. Jedna z participantek si své případy z praxe pamatuje a v recenzích jí pomáhá technika. Druhá vede svůj profesní deník, kde se si zapisuje těžké případy z praxe.

Výchozím materiálem našeho výzkumného šetření jsou doporučení pro praxi, které vznikly na základě zjištění v této bakalářské práci.

SEZNAM LITERATURY

BEZDĚKOVÁ, Andrea. *Profesní etika v porodní asistenci*. Olomouc, 2011. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta zdravotnických věd. Vedoucí práce Dana Knotová.

BOUDOVÁ, Monika. *Celoživotní vzdělávání v porodní asistenci*. Č. Bud., 2011. Bakalářská práce (Bc.). Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích., Zdravotně sociální fakulta. Vedoucí práce Andrea Festová.

Česká komora porodních asistentek, z. s. - Činnost ČKPA. *ČKPA - Česká komora porodních asistentek, z.s.* [online]. Copyright © Česká komora porodních asistentek, z.s. [cit. 21.03.2021]. Dostupné z: <https://www.ckpa.cz/ckpa/cinnost-ckpa.html>

Česká komora porodních asistentek, z. s. - Odborná garance akcí pro porodní asistentky - *Česká komora porodních asistentek, z.s.* [online]. Copyright © Česká komora porodních asistentek, z.s. [cit. 21.03.2021]. Dostupné z: <https://www.ckpa.cz/porodni-asistentky/zadost-o-kredity.html>

Česká komora porodních asistentek, z.s. - Dokumenty. *ČKPA - Česká komora porodních asistentek, z.s.* [online]. Copyright © Česká komora porodních asistentek, z.s. [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <https://www.ckpa.cz/ckpa/dokumenty.html>

Česká komora porodních asistentek, z.s. - Kdo je porodní asistentka. *ČKPA - Česká komora porodních asistentek, z.s.* [online]. Copyright © Česká komora porodních asistentek, z.s. [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <https://www.ckpa.cz/rodice/pece-porodni-asistentky/kdo-je-porodni-asistentka.html>

Česká komora porodních asistentek, z.s. – O nás. *ČKPA - Česká komora porodních asistentek, z.s.* [online]. Copyright © Česká komora porodních asistentek, z.s. [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <https://www.ckpa.cz/ckpa/o-nas.html>

Česká společnost porodních asistentek – Prohlášení k předložení návrhu zákona o České komoře porodních asistentek – *Oficiální internetové stránky největší odborné společnosti v České republice* [online]. Copyright © 2021 [cit. 21.03.2021]. Dostupné z: <https://www.porodniasistentky.info/wp-content/uploads/2020/07/Prohl%C3%A1%C5%A1en%C3%AD-%C4%8CSPA-a->

%C4%8CKPA-k-n%C3%A1vrhu-z%C3%A1kona-o-%C4%8Cesk%C3%A9-komo%C5%99e-porodn%C3%ADch-asistentek.pdf

Česká společnost porodních asistentek - Stanovy. *ČSPA – Oficiální internetové stránky největší odborné společnosti v České republice* [online]. Copyright © 2021 [cit. 21.03.2021]. Dostupné z: <https://www.porodniasistentky.info/index.php/stanovy/>

ČKPA - Česká komora porodních asistentek, z.s. [online]. Copyright ©Z [cit. 24.03.2021]. Dostupné z: https://www.ckpa.cz/files/PDF/Z%C3%A1kladn%C3%AD_principy_p%C3%A9%C4%8De_v_porodn%C3%AD_asistenci_v3.pdf

Deutscher HebammenVerband e.V - Aufgaben und Ziele des DHV. [online]. Dostupné z: <https://www.hebammenverband.de/verband/aufgaben/>

DORAZILOVÁ Radmila., *Ženy, porodní asistentky a gynekologové, pojišťovny a ministerstvo zdravotnictví – o co jde v pracovní skupině?* [online] ©2012 [cit. 20.02.2021]. Dostupné z: <https://spapk.files.wordpress.com/2012/03/c48dkpa-c5beeny-porodnc3ad-asistentky-a-gynekologovc3a91.pdf>

European Midwives Association. [online]. Copyright © 2021 European Midwives Association. All rights reserved. [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <http://www.europeanmidwives.com/home>

Evropský parlament a Rada Evropské unie – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/55/EU. Evropský parlament a Rada Evropské unie [online]. Copyright © Evropský parlament a Rada Evropské unie. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0055>

HÁJEK, Zdeněk, Evžen ČECH a Karel MARŠÁL. *Porodnictví*. 3., zcela přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4529-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

International Confederation of Midwives - Who we are [online]. Copyright © 2020 International Confederation of Midwives. All rights reserved. [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: www.internationalmidwives.org/about-us/international-confederation-of-midwives/

KARNETOVÁ, Zuzana. Zdraví.Euro.cz - Teorie a praxe komunitního ošetrovatelství. *Zdravotnictví a medicína - Zdraví.Euro.cz* 2012 [online] [cit. 15.03.2021].. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/clanek/sestra/teorie-a-praxe-komunitniho-oseetrovatelstvi-463437>

KOLÁČKOVÁ, Jana, SNÁŠELOVÁ, Klára a CANDIGLIOTA, Zuzana, Liga lidských práv – Péče porodních asistentek mimo porodnice [online]. Copyright ©2020 Liga lidských práv [cit. 24.03.2021]. Dostupné z: https://llp.cz/wp-content/uploads/Pece_porodnich_asistentek_mimo_porodnice.pdf

KOUDELKOVÁ, Vlasta. *Ošetrovatelská péče o ženy v šestinedělí*. Praha: Triton, 2013. ISBN 978-80-7387-624-1.

LORENZOVÁ, Eva. Péče porodní asistentky o šestinedělky v domácím prostředí jako prevence zdravotních komplikací žen v šestinedělí (číslo 7 - 8 / 2014) | Archiv | Odborné články | FLORENCE - Odborný časopis pro ošetrovatelství a ostatní zdravotnické profese. *FLORENCE - Odborný časopis pro ošetrovatelství a ostatní zdravotnické profese* [online] ©2014 [cit. 8.02.2021]. Dostupné z: <https://www.florence.cz/casopis/archiv-florence/2014/7/pece-porodni-asistentky-o-sestinedelky-v-domacim-prostredi-jako-prevence-zdravotnich-komplikaci-zen-v-sestinedeli/>

MARKOVÁ, Marie, ed. *Komunitní ošetrovatelství pro porodní asistentky: učební text pro porodní asistentky v komunitní péči*. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009. ISBN 9788070135006.

Parlament ČR – Zákon o komoře porodních asistentek [online]. Copyright © 2020 Parlament České Republiky [cit. 20.03.2021], Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=93872>

Porodní dům U čápa – Činnost porodní asistentky v komunitním prostředí. *Porodní dům U čápa - předporodní kurzy* [online]. Copyright © 2000 [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <https://www.pdcap.cz/Texty/PA/PAvPD.html>

Porodní dům U čápa - předporodní kurzy - Porodní asistentka v porodním domě. [online]. Copyright © 2000 [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <https://www.pdcap.cz/Texty/PA/PAvPD.html>

Porodní dům U čápa - předporodní kurzy [online]. Copyright ©Tn [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: http://www.pdcap.cz/Texty/PDF/Brozura_Pravo.pdf

Porodní dům U čápa - Zákon 96 a vyhláška 55. Porodní dům U čápa - předporodní kurzy [online]. Copyright © 2000 [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <http://www.pdcap.cz/Texty/PA/Zakon96a424.html>

RCM | A professional organisation and trade union dedicated to serving the whole midwifery team. *RCM | A professional organisation and trade union dedicated to serving the whole midwifery team* [online] Copyright ©2020 [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <https://www.rcm.org.uk/>

ŠTROMEROVÁ, Zuzana. *Porodní asistentkou krok za krokem: praktický rádce pro porodní asistentky (a zvědavé rodiče)*. Praha: Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0324-3.

Unie porodních asistentek – Být stále v pohybu – přenosná kancelář porodní asistentky aneb požadavky na minimální technické a věcné vybavení kontaktního. UNIPA – Unie porodních asistentek [online] Copyright © Unie porodních asistentek [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <https://www.unipa.cz/byt-stale-v-pohybu-prenosna-kancelar-porodni-asistentky-aneb-pozadavky-na-minimalni-technicke-a-vecne-vybaveni-kontaktneho-pracoviste/>

Unie porodních asistentek – Kdo je porodní asistentka. UNIPA – Unie porodních asistentek [online] Copyright © Unie porodních asistentek [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <https://www.unipa.cz/porodni-asistentka/>

Unie porodních asistentek – Supervize. UNIPA – Unie porodních asistentek [online] Copyright © Unie porodních asistentek [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <https://www.unipa.cz/porodni-asistentky/supervize/>

Unie porodních asistentek – Vyjádření unie porodních asistentek k návrhu zákona o komoře porodních asistentek. UNIPA – Unie porodních asistentek [online] Copyright © Unie porodních asistentek [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: <https://www.unipa.cz/vyjadreni-unie-porodnich-asistentek-k-navrhu-zakona-o-komore-porodnich-asistentek/>

Unie porodních asistentek – Výroční zpráva Unie porodních asistentek. UNIPA – Unie porodních asistentek [online] Copyright © Unie porodních asistentek [cit. 20.03.2021]. Dostupné z: https://www.unipa.cz/wp-content/uploads/2018/11/VZ_2017.pdf

VACKOVÁ, Jana. Zdraví.Euro.cz - Vzdělávání porodních asistentek dříve a dnes. *Zdravotnictví a medicína - Zdraví.Euro.cz*, 2013 [online] [cit. 4.03.2021].. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/clanek/sestra/vzdelavani-porodnich-asistentek-drive-a-dnes-470793>

VRLOVÁ, Lenka. *Role porodní asistentky v komunitním prostředí*. Olomouc, 2014. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta zdravotnických věd. Vedoucí práce Věra Vránová.

Vyhláška 252/2019 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. In: Sběrka zákonů 4.10., ISSN 1211-1244

Zákon č. 585/2020 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sběrka zákonů 31.12., ISSN 1211-1244

ŽALUDOVÁ, Markéta. *Komunitní péče o ženu a novorozence po porodu*. Brno, 2016. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita, Lékařská fakulta. Vedoucí práce Radka Wilhelmová.

ŽONDECKÁ, Anna. *Postavení porodní asistentky ve společnosti*. Plzeň, 2019. Bakalářská práce (Bc.). Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta zdravotnických studií. Vedoucí práce Kristina Janoušková.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha A – Informovaný souhlas
- Příloha B – Otázky pro rozhovor

PŘÍLOHY

Příloha A – Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS

NÁROKY NA KOMUNITNÍ PORODNÍ ASISTENTKY

STUDENT

Jméno: Martina Bréttová

Katedra ošetřovatelství a porodní asistence

Fakulta zdravotnických studií ZČU

e-mail: martina.brettova@seznam.cz

VEDOUCÍ BP:

Jméno: PhDr. Kristina Janoušková

Katedra ošetřovatelství a porodní asistence

Fakulta zdravotnických studií ZČU

e-mail: kjanousk@kos.zcu.cz

CÍL STUDIE

Cílem studie je přiblížit nároky kladené na komunitní porodní asistentky.

S Vaším svolením bude proveden rozhovor s Vámi, který bude zaznamenán na diktafon. Pořízený záznam nebude sdílen nikým jiným než studentem a vedoucím bakalářské práce. Záznamy budou ihned po kompletaci studie vymazány. Úryvky z rozhovoru mohou být použity při prezentaci studie, ale tyto citace budou vždy anonymní. Vaše identita nebude rozpoznána, bude použit pseudonym.

Nemusíte odpovídat na žádné specifické otázky, pokud nebudete sám/sama chtít, a můžete také kdykoliv odstoupit od rozhovoru nebo studie.

SOUHLAS S VÝZKUMEM

Já

souhlasím s účastí ve výzkumné studii. Souhlasím se záznamem rozhovoru na diktafon. Rozumím, že mohu kdykoliv od rozhovoru nebo studie odstoupit a že citace rozhovoru budou použity anonymně, nebudu ve studii identifikována.

Podpis účastníka výzkumu:.....Datum:

Podpis studenta:.....Datum:

Příloha B – Otázky pro rozhovor

Otázky pro rozhovor:

Představení komunitní porodní asistentky, věk,

- Léta v praxi – celkově a kolik z toho v komunitním prostředí
- Kde jste pracovala dříve a jak jste se dostala k práci v komunitním prostředí?
- Proč si vybrala právě porodní asistenci?
- V kterých krajích působíte? Jaká je vaše dojezdová vzdálenost?
- Jaké služby poskytujete?
- Jste členka profesní organizace?
- Máte jako komunitní porodní asistentka nějakou podporu, ať už ze strany profesní organizace nebo například zdravotních zařízení?

1. Jak široká je zodpovědnost komunitních porodních asistentek.

Jaké povahové vlastnosti by podle Vás měla mít porodní asistentka pracující v komunitním prostředí?

Jak se stavíte ke své zodpovědnosti?

2. Jaká je realita komunitní praxe porodních asistentek v kontextu s legislativním rámcem.

Jaké má komunitní porodní asistentka kompetence dle WHO a dle platné legislativy?

3. Jsou komunitní porodní asistentky nějak omezeny ve výkonu své profese. V čem je možné spatřovat bariéry.

Co vše jako komunitní porodní asistentka můžete vykonávat?

4. Odpovídají legislativní nároky na komunitní porodní asistentky potřebám praxe.

Váš názor na legislativní nároky na technické vybavení a zázemí komunitních porodních asistentek? A co říkáte na rozšíření EET na služby komunitních porodních asistentek?

Umožňuje zákon, aby žena navštěvovala komunitní porodní asistentku a nechodila k lékaři?

Co byste v legislativní úpravě praxe změnila nebo upravila?

5. Jaké jsou vztahy komunitních porodních asistentek s kolegyněmi, lékaři při prenatální péči, porodu, šestinedělí a odborníky v následné péči.

Jaké máte vztahy s kolegyněmi ve Vašem kraji?

Jak na Vás reagují lékaři, když se ženou jedete do porodnice?

Jaké máte vztahy s pediatry, gynekology ve Vašem kraji?

Máte smlouvu s ambulantním gynekologem, který využívá Vašich služeb a doporučuje Vás například při šestinedělí?

Jakou máte v kraji spolupráci s kolegyněmi? Držíte 24 hodinové služby a střídáte se?

4. Proč je komunitní porodní asistence marginální typ péče v České Republice.

Máte pocit, že je komunitní porodní asistence v ústraní? A pokud ano, proč myslíte, že tomu tak je?

Máte nějakou provozovnu, pracoviště kde se zdržujete?

Jaké je Vaše vybavení v provozovně?

Jaký je ve Vašem kraji zájem o péči komunitní porodní asistentky?

5a. Jak se učí studentky o komunitním prostředí.

Jaký máte názor na vzdělávání porodních asistentek v České republice?

Chybí podle Vás ve vzdělávání studentek možnost návštěvy komunitního prostředí se zkušenou porodní asistentkou?

Co byste doporučila studentkám, které přemýšlejí o komunitním prostředí?

5b. Jaké jsou možnosti v dalším vzdělávání komunitních porodních asistentek.

Jaké navštěvujete kurzy nebo workshopy?

Využíváte možnosti supervizí?

Kde berete inspiraci? Čerpáte ze zahraničních zdrojů?

Máte v oblasti porodní asistence nějaký vzor?

6. Jaké jsou nároky žen na komunitní porodní asistentky.

Které ženy se o Vaši péči zajímají?

Podepisujete se ženami smlouvy, chráníte se nějak před případným napadením a soudním sporem?

Jaké jsou podle Vás nároky klientek na komunitní porodní asistentky?

Vedete si deník spokojenosti žen s Vaší péčí? Máte v deníku uvedené i výsledky spokojenosti, těžké případy nebo poučení pro Vás?